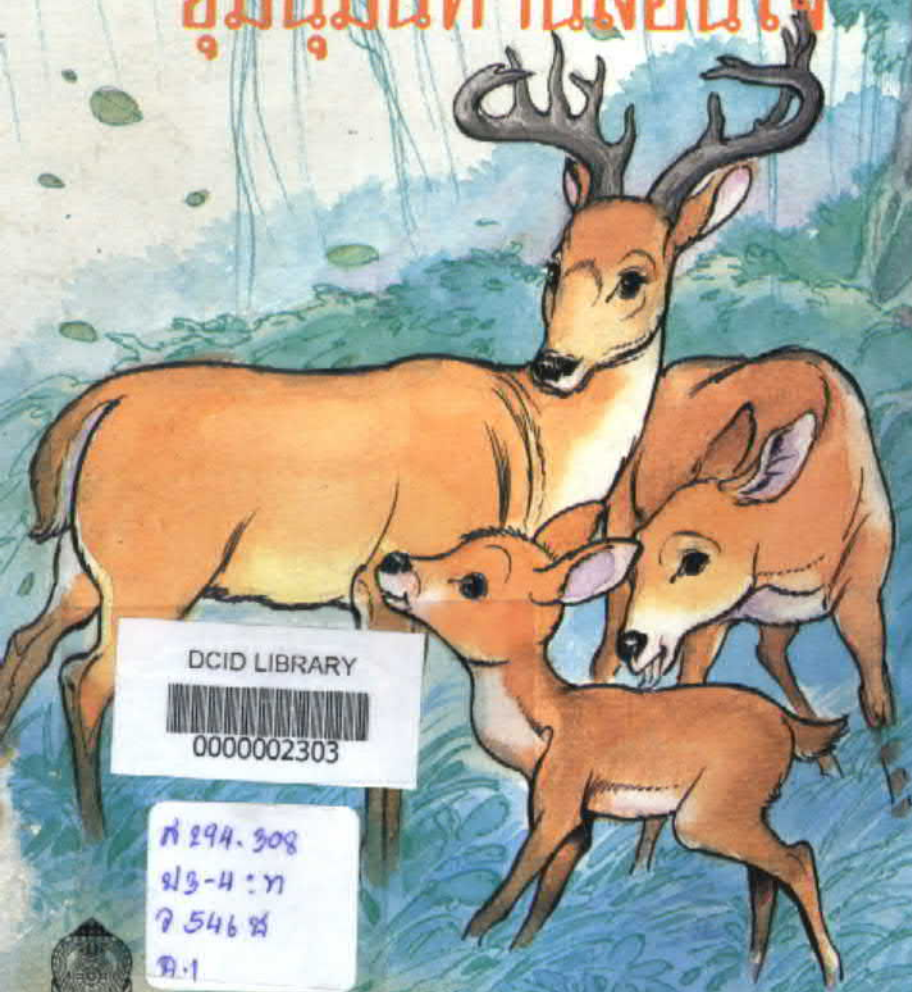

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มทักษะภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ - ๕

ชุมนุมนิทานสอนใจ

DCID LIBRARY

0000002303

ก ๕๙๔.๓๐๘

๙๓-๔ : ๗

๗ ๕๔๖ ๗

๓.๑

กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์แจกครั้งที่ ๑ จำนวน ๔๘,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๓๐

ผู้จัดพิมพ์ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 974 - 10 - 0481 - 8

หนังสืออ่านเพิ่มเติม
กลุ่มทักษะฯ (ภาษาไทย)

เรื่อง

ชุมนุมนิทานสอนใจ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ - ๔

02589 2.1

12 M. 2544

ក 294.308 23-4: 7

7 546 N

**กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ**

พิมพ์แจกครั้งที่ ๑ จำนวน ๔๘,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๓๐

ผู้จัดพิมพ์ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 974 - 10 - 0481 - 8

คำนำ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินโครงการผลิตหนังสืออ่านเพิ่มเติมเสริมการเรียนรู้ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ วัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนใช้เป็นหนังสือสำหรับค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพิ่มเติมจากหนังสือเรียน และเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดนิสัยรักการอ่านด้วย

หนังสือเรื่อง “ชุมนุมนิทานสอนใจ” เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ - ๔ ซึ่งคณะกรรมการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเสริมการเรียนรู้ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ ที่กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งขึ้น ได้แก่ นางสาวจิตรา เพียรชอบ นางสาวนวรรณ พันธุมธานางสมศรี เพชรยิ้ม นางสาวจิตอารมย์ สวัสดิชิตัง เป็นผู้เรียบเรียง และกรมวิชาการได้แต่งตั้งคณะกรรมการต้นฉบับด้วย หนังสือเล่มนี้มุ่งฝึกให้นักเรียนอ่านเพื่อจับใจความสำคัญและสรุปความได้ประการหนึ่ง และประสงค์ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับนิทานเรื่องเล่าที่ใช้สัญลักษณ์สำนวนไทยประกอบการเล่าอีกประการหนึ่งด้วย

กรมวิชาการหวังว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนตามสมควร และขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำไว้ ณ โอกาสนี้

(นายวิเวก ปางพุฒิพงศ์)

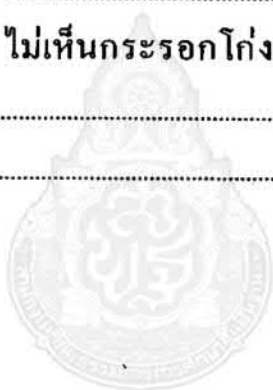
อธิบดีกรมวิชาการ

๔ มิถุนายน ๒๕๒๕

สารบัญ

หน้า

ความประมาทเป็นหนทางแห่งความตาย.....	๑
คบพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล.....	๗
ช้อกินไม่หมด คดกินไม่นาน.....	๑๘
มือไม่พาย เอาเท้าราน้ำ.....	๒๔
ไม่เห็นน้ำตดกระบอก ไม่เห็นกระรอกโก่งหน้าไม้.....	๓๑
เห็นช้างขี้ขี้ตามช้าง.....	๓๗
วัวหายล้อมคอก.....	๔๒

ความประมาทเป็นหนทางแห่งความตาย

มีกวางดาวสองตัวเมียอาศัยอยู่ในป่าแห่งหนึ่ง กวางตัวเมีย
ท้องแก่ใกล้คลอด ทุกวันกวางทั้งสองจะออกไปหากินที่ชายป่า
ใกล้หนองน้ำใหญ่ เมื่ออิ่มแล้วก็เดินทางกลับ วันหนึ่งขณะที่ทั้งสอง
กำลังดื่มน้ำอยู่ ก็ได้ยินเสียงฝีเท้าของสัตว์หลายตัววิ่งมาแต่ไกล
พร้อมกับเสียงร้องตะโกนว่า “หนีเร็ว ๆ เจ้าเป้มา” สองตัวเมีย
รีบหันหลังวิ่งตามสัตว์เหล่านั้นไป เพราะรู้ว่า เจ้าเป้หรือสิงโต
ขาเป้ตัวนี้มีนิสัยดุร้าย ชอบกินเนื้อสัตว์ป่าด้วยกันเป็นอาหาร
เมื่อวิ่งไปได้พักใหญ่ กวางตัวเมื่อก็วิ่งต่อไปไม่ไหว จึงร้องบอก
กวางตัวผู้ว่า “ฉันวิ่งไม่ไหวแล้วเหนื่อยเหลือเกิน” กวางตัวผู้
หันมามองกวางตัวเมียด้วยความสงสารแล้วพูดว่า “ทำอย่างไร
ดีล่ะ ถ้าหยุดวิ่งละก็ เจ้าเป้ตามเราทันแน่เชียว” กวางตัวผู้พูดพลาง
มองไปรอบ ๆ ตัว “เอาอย่างนี้นะ เราวิ่งไปที่พุ่มไม้นั้น ไปหลบ
อยู่ในคงนั้นพอได้ เพราะมีใบหนาทึบ คงกำบังตัวเราได้ดี” กวาง
ตัวผู้กล่าวอย่างดีใจ

กวางทั้งสองรีบวิ่งตรงไปยังพุ่มไม้แล้วแอบซ่อนตัวอยู่ ทันที
ที่หลบเข้าไปในพุ่มไม้ เจ้าเป้ก็เดินมาถึงพอดี “เจ้าประจัน เจ้าป่า
เจ้าเขา ขอให้แกล้วกลาดทีเถิด” กวางสองตัวเมียหลับตาภาวนา
ด้วยความกลัว เจ้าเป้เดินไปช้า ๆ ด้วยความไม่แน่ใจ เพราะมัน
ได้กลิ่นสาบของกวางแต่มองไม่เห็น จึงเดินผ่านเลยไป กวางทั้งคู่
รู้สึกโล่งใจเหมือนยกภูเขาออกจากอกพร้อมทั้งสำนึกคุณของพุ่มไม้

ที่ตนได้เข้าอาศัยบังกายอยู่อย่างปลอดภัย กวางตัวผู้กล่าวกับ กวางตัวเมียว่า “ที่นี่เรามีที่หลบภัยแล้ว เมื่อเวลามาหากินที่ต่อไป คงจะไม่เข้าตาจนเหมือนครั้งนี่”

ต่อมา กวางตัวเมื่อก็ตกถูกเป็นตัวผู้ซื้อดาว หน้าตาน่ารัก กวางทั้งสองช่วยกันเลี้ยงลูกด้วยความรักและเอาใจใส่ ดาวโตวัน โตคืน ร่างกายแข็งแรง ดาวมีนิสัยขอยากรู้อยากเห็นและซุกซน บางครั้งบาดเจ็บเนื่องจากชนมากเกินไป ขาดความระมัดระวัง ทำให้พ่อ กวางและแม่ กวางรู้สึกห่วงใยมาก แต่ก็คิดว่าดาวยังเด็ก คงสั่งสอนได้ไม่ยากนัก เพราะไม้อ่อนคุดได้ง่ายกว่าไม้แก่ กวางทั้งสองจึงสั่งสอนดาวอยู่เสมอว่า “รอบ ๆ ตัวเรานั้นเต็มไปด้วยอันตราย จะไปที่ใดหรือทำอะไรต้องคิดและระวังอย่างดีเสมอ อย่ากล้าจนเกินเหตุ เพราะการกล้านักมักบั่น ถ้าเราประมาทไม่รอบคอบและไม่คิดพิจารณาให้ดีก่อนทำอะไรลงไป อันตรายร้ายแรงอาจมาถึงตัวเราได้”

เมื่อดาวโตขึ้นและแข็งแรงพอที่จะออกไปหากินได้แล้ว พ่อ กวางและแม่ กวางก็พาไปหากินที่ชายป่าใกล้หนองน้ำใหญ่ ทั้งสองแนะนำสั่งสอนวิธีการหากินอย่างปลอดภัยแก่ดาวว่า “ในขณะหาอาหาร อย่ามัวเพลิดเพลินจนเกินไป ต้องคอยระวังภัยอยู่เสมอ อย่าชะล่าใจเป็นอันขาด เพราะอาจเกิดอันตรายได้ ถ้าเกิดเหตุร้ายต้องการหลบภัย จงไปหลบในพุ่มไม้ที่มีใบหนาที่บั่น ลูกจะปลอดภัย” ทั้งสามพ่อแม่ลูกมาหากินที่หนองน้ำอยู่เสมอ เมื่อมีภัยมา ก็ได้ไปอาศัยหลบซ่อนในพุ่มไม้นั้น และปลอดภัย

เสมอมา

วันหนึ่งขณะที่สามพ่อแม่ลูกกำลังหากินอยู่นั้น ก็เห็นวัวตัวหนึ่งวิ่งมาพร้อมตะโกนว่า “หลบเร็ว ๆ เจ้าเป็กกับพวกกำลังมาทางนี้” เมื่อได้ยินดังนั้นสามพ่อแม่ลูกก็วิ่งตรงไปยังพุ่มไม้ที่เคยหลบภัย คอยสักพักใหญ่ก็เห็นเจ้าเป็กเดินผ่านไป ทั้งสามยังหลบอยู่ต่อไป เพราะเกรงว่าสิงโตตัวอื่นจะตามมา แต่คอยอยู่นานก็ไม่เห็นมา ดาวจึงพูดขึ้นว่า “มันไม่มาแล้วละแม่ เราออกไปกินอาหารกันเถอะ” พ่อรีบพูดว่า “ไม่ได้หรอกลูก ถ้ามันมาเราจะหนีไม่ทันนะ เพราะลูกคงวิ่งไม่ไหวหรอก” แม่กวางจึงพูดกับพ่อกวางว่า “เอาอย่างนี้ซิเราไปด้วยกัน ให้ลูกหลบอยู่ในนี้ก่อน แล้วเราก็หาอาหารมาฝากลูก” พ่อกวางเห็นด้วย จึงสั่งดาวว่า “ดาวอยู่ในพุ่มไม้นี้ละ อย่าโผล่หัวออกไปเป็นอันขาด และอย่าเผลอกินใบไม้นี้ละ เพราะจะทำให้ลูกไม่มีใบไม้กำบังตัว ประเดี๋ยวพ่อกับแม่จะหาอาหารมาฝาก” แล้วพ่อกวางกับแม่กวางก็รีบไปที่บึงใหญ่

ดาวคอยอยู่ในพุ่มไม้เป็นเวลานาน รู้สึกหิวจึงคิดจะกินใบไม้ที่ซ่อนตัวอยู่ แต่เมื่อนึกถึงคำสั่งของพ่อ ก็อดทนคอยได้สักพักก็คิดว่า “ป่านนี้สิงโตมันคงไม่มาแล้วละ ถ้าเราจะกินใบไม้นี้สัก ๒ - ๓ ใบ คงไม่เป็นไรนะ” ว่าแล้วก็ยกหน้ากินใบไม้ด้วยความหิว กินไปได้สักครู่ก็หยุดกินเพราะรู้สึกหายหิวแล้ว และนึกถึงคำสั่งของพ่อได้ ดาวแหม่นดูใบไม้พลางคิดว่า “กินไปหลายใบยังไม่เป็นไร กินอีกก็คงไม่เป็นไร เพราะใบไม้มีอีกมากมาย พอที่จะปิดตัวเราได้อีก” คิดดังนั้นแล้ว ดาวก็ยกหน้ากินใบไม้นั้น

ด้วยความประมาทว่าไม่เป็นไร กินไป กินไปด้วยความเพลิดเพลิน
กินจนใคร ๆ ก็มองเห็นหัวของดาวได้แต่ไกล พอดีเจ้าสิงโตร้าย
ผ่านมาจึงกระโจนเข้าขย้ำดาวกินเป็นอาหาร

เมื่อพ่อแม่มารับดาว เห็นซากศพของดาวก็รู้ได้ว่า
สิงโตมากินดาวเสียแล้ว แม่กวางพูดพลางร้องไห้พลาง “พ่อจำ
ทำไมลูกถึงได้ประมาทอย่างนี้ ดูซิกินไปไม่จนเกือบหมด แล้วจะ
ซ่อนตัวได้อย่างไรล่ะ เราก็ตกเตือนลูกไว้แล้ว ลูกก็ยังประมาท
จนต้องตายในที่สุด” พ่อกวางพูดด้วยความเศร้าว่า “เราประมาท
ที่ทิ้งลูกไว้ตัวเดียว ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าลูกหิว แล้วพุ่มไม้นี้ก็ไม่ใช่ที่กำบัง
ที่ดีเลย เพราะความประมาทของเราแท้ ๆ ทำให้ต้องเสียลูกที่รักไป”

ตั้งแต่นั้นมากวางทั้งสองก็ไม่ไปหากินที่ชายป่านั้นอีกเลย
เพราะอดที่จะคิดถึงลูกไม่ได้นั่นเอง

คบพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล

พอกล้ากับแม่กลอย สองสามีภรรยาสร้างบ้านหลังเล็ก ๆ กระตักรดอยู่ในซอยที่มีผู้คนหนาแน่น ทุก ๆ วันสองสามีภรรยาจะออกไปทำงานรับจ้างที่โรงงานใกล้ ๆ บ้าน เมื่อได้เงินมาก็เก็บหอมรอมริบไว้

สองสามีภรรยาเป็นคนขยันขันแข็ง อารมณ์ดี เขาจึงทำงานด้วยความสุขและเป็นที่รักใคร่ของเพื่อนบ้าน ต่อมาแม่กลอยคลอดลูกเป็นแฝดชาย พอกล้าและแม่กลอยดีใจมาก ตั้งชื่อว่า จ๋อน กับ เจียบ และเลี้ยงลูกชายทั้งสองคนด้วยความรักเท่าเทียมกัน

เมื่อจ๋อนและเจียบโตขึ้น พอกล้าและแม่กลอยได้นำไปฝากเรียนที่โรงเรียนวัดแห่งหนึ่ง อยู่ห่างจากบ้านที่อาศัยราวกิโลเมตรเศษ เด็กทั้งสองไปโรงเรียนและขยันเรียนสม่ำเสมอ เมื่อกลับบ้านก็มาช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน

จ๋อนกับเจียบเรียนหนังสือเก่ง สอบไล่ได้คะแนนไล่เลี่ยกันเสมอ แต่เมื่อทั้งสองเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ตอนปลาย ๆ ปีเจียบเริ่มมีนิสัยเปลี่ยนไป ไม่ค่อยสนิทสนมกับจ๋อนเหมือนแต่ก่อน มักหลบหน้าหลบตาพ่อแม่เสมอ

วันหนึ่งพอกล้า แม่กลอย นั่งสนทนากับจ๋อนและเจียบ หลังกินข้าวเย็นเสร็จแล้ว พอกล้ากล่าวตักเตือนเจียบว่า

“เจียบ หมู่นี้พ่อแม่ไม่ค่อยเห็นหน้าเลยนะ ลูกกลับบ้านเย็นกว่าปกติ ทำไมไม่กลับพร้อมพี่เขาละลูก”

“ผมเล่นกีฬา ต้องอยู่ซ้อมเพื่อเตรียมตัวแข่งขันครับ” เจียบ
อ้อมแอ้มตอบ

“อ้าว แล้วจ๊อนไม่ต้องเล่นหรือลูก”

“ผมไม่ได้สมัครเป็นนักกีฬาค่ะ” จ๊อนพูดพร้อมกับเหลือบ
ไปมองหน้าน้องชายซึ่งกำลังก้มหน้าอยู่

พ่อหันไปพูดกับเจียบต่อ

“ลูกน่าจะบอกพ่อกับแม่ก่อนว่าต้องอยู่เย็น เอาละ ถ้าซ้อม
เสร็จก็ให้รีบกลับบ้านอย่าเถลไถลนะลูก”

ส่วนแม่กลอยไม่ว่าอะไร เพราะเห็นพ่อกำลังสอนแล้ว
นางมองลูกชายด้วยความเอ็นดู แล้วกล่าวว่า

“เชื่อพ่อเขานะลูก”

เจียบเป็นคนใจอ่อน เขาตั้งใจจะเชื่อฟังพ่อและแม่ที่สอนเขา
ในวันนี้ แต่ก็เชื่อเพื่อนมากกว่า วันต่อมา เมื่อซ้อมกีฬาเสร็จ กำน
เพื่อนคนหนึ่งซึ่งเล่นกีฬาด้วยกัน ชวนเจียบให้แวะบ้านเขาก่อน
เพื่อเป็นเพื่อนดูโทรทัศน์ เจียบก็อดใจไม่ได้ประคอบกับนีกอยากดู
โทรทัศน์ด้วย เพราะที่บ้านเจียบไม่มี เจียบจึงแวะที่บ้านกำน และ
ตั้งแต่นั้นมา เขาก็แวะบ้านกำนก่อนกลับบ้านเสมอ ทำให้ยิ่งกลับบ้าน
ช้าไปอีก

ต่อมาในวันหนึ่ง เจียบเอย่ขึ้นกับกำนเมื่อเดินมาถึงทางแยก
เข้าบ้านกำน

“วันนี้ขอกลับบ้านเลขนะ ไม่แวะละ จ๊อเกียฟังพ่อกับแม่
บ้านเรื่องกลับบ้านคำ”

“พ่อแม่จะเทศน์หรือบ่นก็เรื่องของแก เมื่อยก็เลิกไปเอง แหละ หรือถ้านายกลับบ้านทำทุกวัน คงเบื่อที่จะบ่นสักวันหนึ่ง หรือกว่า” กำนพุดเสียงดังฟังชัดสมกับที่เขาเป็นเด็กตัวโต ท่าทางไม่กลัวใคร

“ไม่ใช่เรื่องนั้นเรื่องเดียวนะซี พ่อเตือนเรื่องการเรียน ของฉันว่าอ่อนลง ให้เอาอย่างพี่จ้อนเขา ที่บ้านฉันมีคนขยันให้เปรียบเทียบไม่เหมือนนายเป็นลูกคนเดียว”

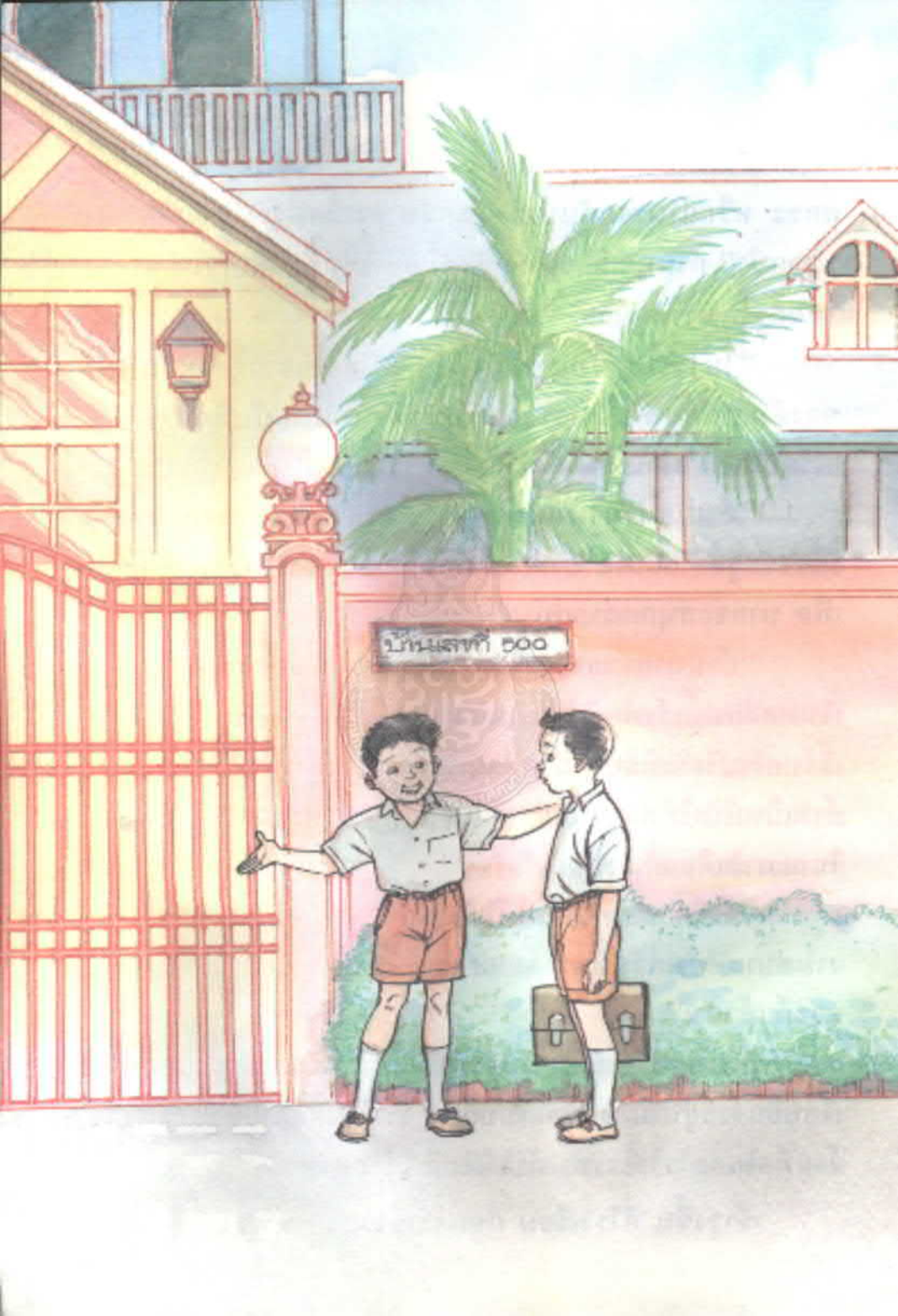
“ถ้าเบื่อบ้านโน้นก็มาอยู่บ้านเราก็ได้นะ พ่อแม่เราใจดี นายจะอยู่อย่างสบาย บ้านเรามีโทรทัศน์และของเล่นต่าง ๆ เหลือเฟือ นายจะสนุกกว่าอยู่บ้านของนายอีก

“บ้านนายรวยจริง ๆ นะ พ่อแม่นายไม่ต้องทำอะไรยังมีเงินทองมากกว่าพ่อแม่เราซึ่งทำงานเหนื่อยทั้งวันเสียอีก” เจียบอดเปรียบเทียบบ้านของตนกับบ้านของก้านไม่ได้ บ้านของก้านเป็นบ้านไม้สองชั้นอย่างดี ปลูกเด่นตระหง่านกว่าบ้านอื่น ๆ ในละแวกเดียวกัน

“ถ้านายอยากมีเงินใช้ไม่ขาดมือ เรามีงานจะให้ทำ เป็นงานสบาย ๆ แต่วันนี้นายอยากกลับบ้านก็กลับเถอะ วันหน้าค่อยแวะก็แล้วกัน”

กำนพุดพร้อมกับหมุนตัวเดินไปตามทางเข้าบ้าน ปลอบให้เจียบยืนงออยู่นาน ขณะที่เจียบเดินกลับบ้านก็คิดไปตลอดทางว่า กำนมิงงานอะไรให้เราทำ ถ้าได้เงินดีก็นำลองดู

เข้ารุ่งขึ้น ที่โรงเรียน ก่อนจะเข้าแถวเคารพธงชาติ เจียบ

ซึ่งกระวนกระวายใจมาแต่เมื่อวานก็ตรงเข้าไปหาบ้านซึ่งมาที่หลัง
เมื่อกำนำนกระเป๋านหนังสือไปเก็บที่โต๊ะเรียนแล้ว ทั้งสองจึงพากัน
ไปนั่งคุยใต้ต้นไม้หลังอาคารเรียน ซึ่งกำนเป็นคนเลือกสถานที่เอง
เพราะเห็นว่าเงียบและปลอดภัยที่สุด

“งานที่กำนบอกเมื่อวานนะ งานอะไรหรือ” เจียบพูดขึ้นก่อน

“ไม่มีอะไรมากหรอก เพียงแต่นายรับของจากคนหนึ่ง
แล้วไปส่งให้อีกคนหนึ่ง ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากที่นี่เท่าไร”

“งานแค่นี้เอง แล้วทำไมนายว่าเขาให้เงินมากล่ะ เออ ว่า
แต่ของที่ให้ไปส่งเป็นอะไร” กำนถามอย่างสงสัย

“ผมสมุนไพรเขาจะขอให้เรียบร้อย นายเพียงแต่หิ้วไปส่ง
เท่านั้น ไม่มีใครสงสัยดอก เราไปส่งมาตั้งหลายครั้ง เราได้เงิน
รางวัลอย่างงามทีเดียว

“แล้วพ่อแม่ นายรู้เรื่องงานที่นายทำหรือเปล่า”

“ก็เรารับจากพ่อแม่เรา ไปส่งให้ลุงพจน์ ที่อยู่ห่างจากนี้ไป
กิโลเศษ ๆ แล้วทำไมพ่อแม่เราจะไม่รู้ล่ะ พ่อแม่เราไปรับมาจาก
ใครไม่รู้ อีกต่อหนึ่ง”

เจียบนั่งเงียบไม่ซักถามต่อ จนกำนเอื่อยขึ้น

“นายจะลองดูบ้างไหม”

“ฉันจะคิดดูก่อนนะ”

“ตามใจ ตกลงใจเมื่อไหร่ก็มาบอกก็แล้วกันนะ”

กำนพูดตัดบท แต่ตอนท้ายเป็นเชิงขู่อู่ในที่ เขาลุกขึ้นก่อน
พอดีเสียงกระดิ่งโรงเรียนดังขึ้น เป็นสัญญาณให้นักเรียนเข้าแถว

การพรางชาติ เจียบจึงถูกขึ้นวิ่งตามก้านไป โดยมีได้พูดอะไรกันอีก

เสียงร้องเพลงชาติของเด็ก ๆ ดังขึ้นอย่างพร้อมเพรียงมี เด็กชายหญิงสองคนเป็นผู้เชิญธงชาติขึ้นสู่ยอดเสา ธงชาติสะบัด พลิวูเด่นเป็นสง่าเหนือท้องฟ้าสีครามใส เมฆน้อยลอยอยู่เกลื่อน วันนั้นเจียบไม่ได้ร้องเพลงชาติกับเพื่อนอย่างเคย เขาเพียงแต่เคลื่อน สายตาตามธงชาติไป ใจครุ่นคิดเรื่องเมื่อสักครู่นี้ ไม่ซำนักเรียนก็ สวดมนต์และแยกย้ายกันเข้าห้อง

คืนนี้เจียบนอนไม่หลับ ส่วนจ้อนซึ่งนอนอยู่ในมุ้งเดียวกัน กลับไปแล้ว เจียบเหลือบมองพี่ชายด้วยสายตาที่ไม่เข้าใจว่า จ้อน มีความสุขได้อย่างไร

“พี่จ้อนขยัน เรียบร้อย ไม่พูดถึงโทรทัศน์หรือของเล่นใด ๆ แต่ถ้าพี่จ้อนได้ใกล้ชิดกับก้าน ได้ดูโทรทัศน์ วีดีโอเทปหรือ เครื่องเสียงที่บ้านก้าน พี่จ้อนคงคิดใจเหมือนเรา ก้านเคยสนุก มีเรื่องตื่นเต้นโศดโผนมาแล้วไม่รู้เบื่อ เราจะมีเงินมากอย่างก้าน ถ้าเราเพียงแต่ไปส่งของให้ลุงพจน์ที่ก้านพูดถึง ซึ่งไม่น่าจะมีปัญหาอะไร”

เจียบนอนคิด สายตามีความเชื่อมั่นกว่าเดิม เขาพลิกตัวนอนตะแคง แลดูดวงจันทร์กลมโต ที่ส่องแสงลอดเข้ามาในกระท่อม เขารู้สึกสบายใจและมีความหวังขึ้น

“พรุ่งนี้จะบอกก้านว่า จะขอลองทำสักครั้ง” เจียบคิด ตาหรีดงและหลับไปในที่สุด

จ้อนและเจียบมาถึงโรงเรียนแต่เช้าอย่างเคย แต่ผู้คนที่

โรงเรียนดูหน้าตาแปลกกว่าปกติ มีชาวบ้านหลายคนจับกลุ่มคุยกันที่ศาลาหน้าโรงเรียนกลุ่มหนึ่ง และใกล้ ๆ โรงอาหารอีกกลุ่มหนึ่งเหมือนมีเรื่องตื่นเต้นโจษขานกัน จ๊อนและเจียบไม่ได้หยุดฟังว่าเขาคุยอะไรกัน เพราะนึกถึงคำเตือนของพ่อว่า การฟังคนอื่นคุยกันไม่สมควร ถือว่าไม่มีมารยาท ส่วนนักเรียนก็ยืนคุยกันบ้าง วิ่งเล่นกันบ้าง

เจียบมองหาบ้านจนกระทั่งครูเวรอนุญาตให้นักเรียนเดินแถวเข้าห้องก็ยังไม่พบ

“ก้านน่าจะมาโรงเรียนแล้วนะ วันนี้จะบอกเรื่องสำคัญเสียด้วย” เจียบคิดและหันหลังไปดูโต๊ะริมสุดที่ก้านเคยนั่ง

ครูมนตรีซึ่งเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕/๑ ได้เข้ามาในห้อง เสียงนักเรียนที่จ้อกแจ้กหยุดลง หัวหน้าห้องบอกทำความเข้าใจ เมื่อครูอนุญาตให้นั่งลงแล้ว ครูกล่าวขึ้นว่า

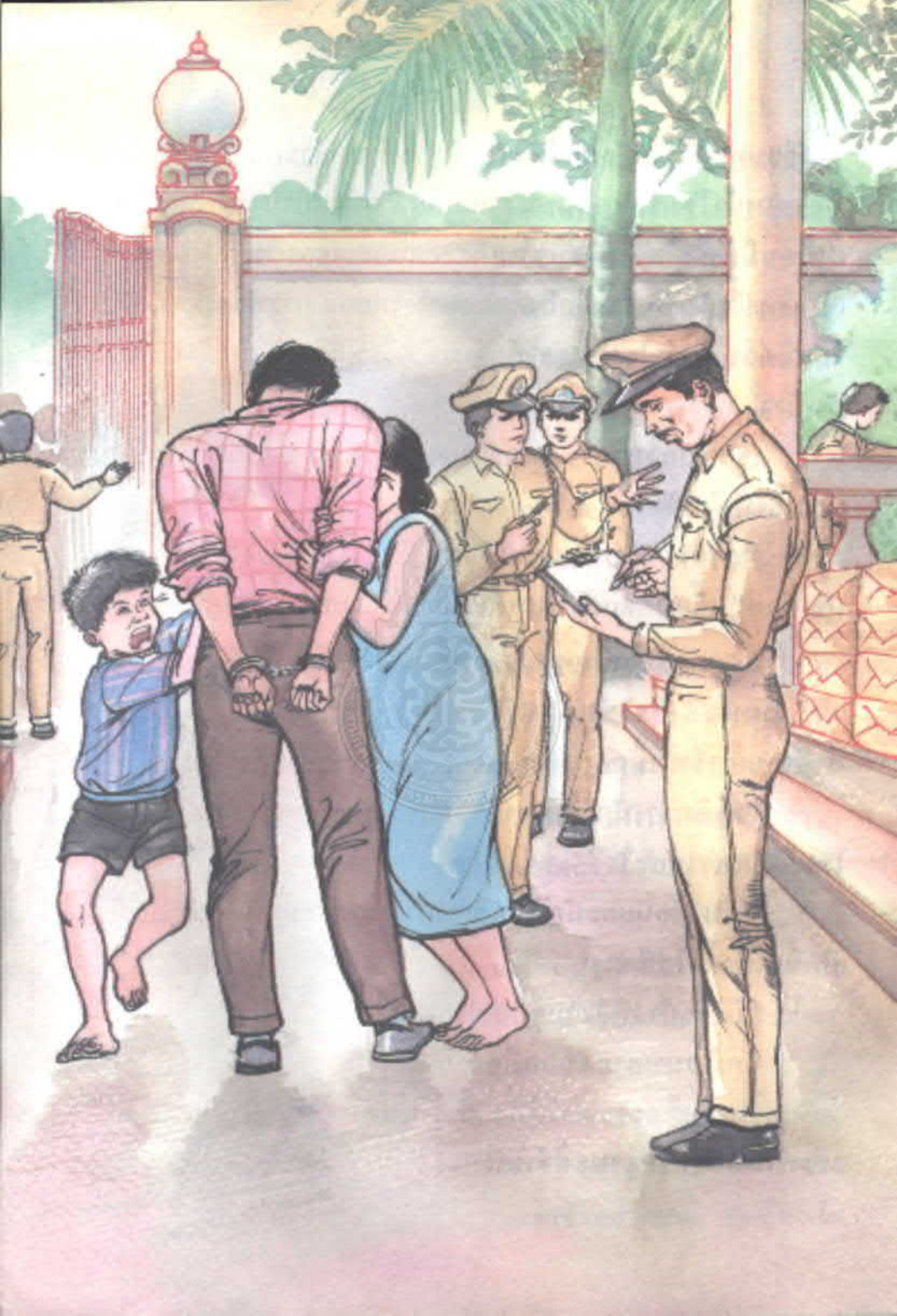
“ครูคิดว่า นักเรียนบางคนคงจะรู้แล้วนะ ว่าก้านไม่ได้มาโรงเรียนเพราะอะไร”

เจียบ จ๊อนและนักเรียนอีกหลายคนประหลาดใจว่ามีอะไรเกิดขึ้น จึงตั้งใจฟังครูพูดต่อ

“มีใครบ้างที่ยังไม่รู้เรื่อง”

นักเรียนหลายคนยกมือ

“เอละ ครูจะเล่าให้ฟัง เมื่อคืนนี้ตำรวจบุกเข้าจับ พ่อ แม่ และก้านที่บ้านในฐานะที่จำหน่ายเฮโรอีน”

นักเรียนหลายคนตกใจ ส่วนเจียบถึงกับหน้าซีดจนถอดสี
ใจเด่นแรงกัมหนำนั่ง

“ของที่ก้านจะให้เราเอาไปส่งจะเป็นเฮโรอินหรือเปล่าก็ไม่รู้
เพราะหัตถ์ที่เรายังไม่ได้รับปากจะทำ ก้านเป็นเพื่อนสนิทของเรา
ถ้าเราคบกับก้านไปนาน ๆ เราคงจะไม่พินสภาพที่ก้านเป็นอยู่
ขณะนี้ นับว่าเรายังโชคคืออยู่มาก ต่อไปเราจะต้องระวังตัวในการ
คบเพื่อนให้มากขึ้น” เจียบคิดต่อ

ครูมนตรีเตือนนักเรียนว่า

“ครูขอให้นักเรียนทุกคนตั้งใจเรียน อย่าริอ่านทำอย่างก้าน
อนาคตจะเสีย”

เจียบนั่งกัมหนำและคิด

“จะมีใครรู้หรือเปล่าว่า เรากำลังจะเอาอย่างก้านโดยไม่รู้ตัว
แต่โชคยังเข้าข้างเรา ที่ตำรวจจับครอบครัวนี้เสียก่อน เราควรจะ
เล่าเรื่องนี้ให้พ่อกับแม่ฟัง และจะเชื่อฟังพ่อกับแม่ และทำตัวอย่าง
พี่จ้อน ถึงพ่อกับแม่จะดูว่ากล่าวอย่างไร เราก็ยอม เพราะเราเอง
ก็ผิดไปแล้วเหมือนกัน”

เย็นวันนั้น หลังจากที่พักกับแม่รู้เรื่องจากเจียบดีแล้ว พ่อ
นั่งเจียบไปนานจนเจียบเองใจคอไม่ดี

“พ่อน่าจะหิบบิ๊มาดีเราดีกว่าที่พ่อนั่งเจียบไป ไม่รู้ว่าพ่อ
คิดอย่างไร” เจียบคิด ทุกคนเจียบ ไม่นานพ่อก็พูดขึ้น

“ก็ยั้งดีที่ยังไม่ได้ไปเกี่ยวข้อง ลูกมีอะไรน่าจะปรึกษา พ่อ
แม่ หรือพี่จ้อนเขา ไม่ใช่คัดสินใจไปเองทุกอย่าง โดยเฉพาะการ

คบเพื่อนควรดูให้ดี ถ้าคบคนไม่ดี เราก็อาจจะเป็นคนไม่ดีไปด้วย เหมือนที่สุภาษิตว่า “คบพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล”

“เราจะมีโอกาสได้คบกับบัณฑิตหรือครับพ่อ” จ๊อนเอ่ยขึ้นบ้าง

“มีสิลูก ใครก็ได้ที่มีความรู้ดี จะรู้เรื่องอะไรก็ได้ ถ้าเรารู้จักคบก็ไม่เสียหาย มีแต่จะพาเราไปในทางที่ดี ข้อสำคัญบัณฑิตนั้นต้องเป็นคนดีด้วย” พ่อตอบ

“อย่างจ๊อนเรียนหนังสือเก่ง เรียกว่าเป็นบัณฑิตหรือยังจ๊ะ” แม่ถามพ่ออย่างอารมณ์ดี

“ตอนนี้ยังไม่เป็น ต่อไปอาจจะเป็น ถ้าเฝ้าหาความรู้” พ่อตอบ

ตอนนี้เจี๊ยบมองหน้าพ่อด้วยความสบายใจ เขาเพิ่งรู้สึกตัวเองว่าเกือบ ๒ เดือนมานี้ เขาไม่ค่อยได้มองหน้าพ่ออย่างเต็มตา แววดาของพ่อยังมีความปรานีเหมือนเดิม

แม่เห็นลูก ๆ สบายใจแล้ว จึงเอ่ยขึ้นว่า

“แม่สังเกตเจี๊ยบมานานแล้ว เห็นว่าผิดปกติไป กำลังจะให้จ๊อนอยู่เป็นเพื่อนซ้อมกีฬา และกลับบ้านพร้อมกัน พ่อกับแม่จะได้ไม่เป็นห่วง แม่อยากจะได้เล่าเรื่องเรื่องหนึ่งให้ฟัง เรื่องนี้เป็นนิทานที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสเล่าให้ผู้หนึ่งฟัง เรื่องมีอยู่ว่า มะม่วงคันหนึ่งของพระราชา ซึ่งเคยมีรสหวานน่ารับประทาน กลับมีรสฝาดขม พระราชาจึงให้เสนาอำมาตย์พิจารณาว่า มะม่วงคันนั้นทำไมจึงเปลี่ยนรสได้ ค้นหาเหตุผลอยู่นาน จึงได้ทราบว่าเป็นเพราะ

ต้นสะเดามาขึ้นอยู่ใกล้ ๆ และโตขึ้น กิ่ง ราก มาเกยต้นมะม่วง
ต้นนี้ ทำให้มะม่วงกลายรสเป็นฝาดขมตามสะเดา

“จริง ๆ แล้ว มะม่วงเปลี่ยนเป็นรสขมได้หรือครับ” จ๋อน
ถามอย่างครุ่นคิด

“เป็นนิทานที่แต่งขึ้นสอนใจนะลูก”

แม่กล่าวทิ้งท้ายไว้เท่านั้น แต่จ๋อนกับเจี๊ยะก็เข้าใจดีว่า
แม่ต้องการจะสอนอะไรให้แก่เขา เจี๊ยะซึ่งนั่งอยู่ใกล้แม่ ค่อย ๆ
ขยับตัวให้ชิดแม่มากที่สุด แม่จึงโอบกอดเจี๊ยะไว้ด้วยความรัก

ช็อกินไม่หมด คดกินไม่นาน

กึ่งกับเกศเป็นเด็กที่อยู่หมู่บ้านเดียวกัน และเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนเดียวกัน เมื่อกึ่งและเกศเรียนจบชั้นประถมศึกษาก็ต้องออกจากโรงเรียน เพราะไม่มีเงินเสียค่าเล่าเรียน พ่อแม่ของเด็กทั้งสอง มีอาชีพทำนาจากที่นาเพียงไม่กี่ไร่ รายได้จากผลผลิตมักไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย ชักหน้าไม่ถึงหลัง เมื่อเด็กทั้งสองออกจากโรงเรียนแล้วก็ช่วยพ่อแม่ทำนาอย่างขยันขันแข็ง

ในปีหลัง ๆ ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลทำให้ได้ข้าวน้อยขายไปแล้วได้เงินมาไม่พอค่าใช้จ่าย กึ่งกลุ้มใจและรู้สึกที่ตนเองนั้นโตมากแล้ว ควรจะหาเงินมาช่วยพ่อแม่ได้บ้าง กึ่งจึงได้มาหาเกศที่บ้านแล้วบอกว่า “เกศเราไปหางานในจังหวัดกันเถอะ ไปเป็นลูกจ้างขายของตามร้านหรือไปทำงานตามบ้านก็ได้ดีไหม” “เออดีชื่อกึ่ง เพราะตอนนี้ที่บ้านเกศข้าวสารก็จะหมดอยู่แล้ว ไปทำงานก็ดีสิ ว่าแต่เราจะไปหางานที่ไหนล่ะ” เกศถามขึ้น กึ่งเองก็คิดไม่ออก สักครูก็พูดขึ้นว่า “ฉันเคยเห็นป้ายประกาศหาคนงานหน้าร้านขายของชำแห่งหนึ่งที่บริเวณตลาดในเมืองนะ เราลองไปดูเขาอาจจะรับก็ได้ ถ้าไม่มีเราก็หาต่อไปเรื่อย ๆ ไปตายดาบหน้าดีกว่าอยู่เฉย ๆ นะ ทั้งสองจึงรีบไปบอกพ่อแม่เพื่อขออนุญาต พ่อแม่เมื่อรู้ว่าลูกมีความคิดที่จะช่วยทำมาหากินก็รู้สึกภูมิใจยิ่งนัก แต่ก็ยังเป็นห่วงลูก เกรงจะได้รับอันตรายจากการไปอยู่ในที่ห่างไกล พ่อแม่ แต่กึ่งและเกศก็ยืนยันว่าสามารถรักษาตัวเองได้ พ่อแม่

จึงตกลงใจยอมให้ทั้งสองคนเข้าไปหางานทำในเมือง โดยแม่ของ
เกศได้พาเด็กทั้งสองไปหาเพื่อนบ้านซึ่งเข้าไปทำงานอยู่ในเมือง
ให้ช่วย ฝากงานที่ร้านขายของในตลาดให้

ก่อนเดินทางกลับ เมื่อถึงและเกศลาแม่ แม่ของเกศกล่าวว่า
“ดีแล้วที่ถึงและเกศคิดจะทำงาน ขอให้หนูจงจำไว้ว่าไม่ว่าจะ
ทำงานอะไร จะต้องทำด้วยความอดทนและซื่อสัตย์ อย่ามือไว
ใจเร็ว ขยันหมั่นเพียรในหน้าที่การงาน เมื่อได้เงินมาก็รู้จักเก็บ
หอมромริบจะได้สบายในภายหน้า” เกศกอดแม่แล้วพูดว่า “เกศ
จะทำตามทีแม่สอนทุกอย่าง ขอรับรองว่าจะไม่มีใครมาว่าแม่ได้ว่า
มีลูกไม่เอาถ่าน”

เจ้าของร้านขายของที่รับถึงและเกศไว้ทำงาน ได้บอกเกศ
และถึงว่า “ฉันจะให้เกศทำงานในบ้านและดูแลลูก ๆ ของฉัน
ส่วนถึงนั้นไปช่วยฉันขายของหน้าร้านก็แล้วกัน ขอให้จำไว้เสมอว่า
ต้องรู้จักเอาใจลูกค้า พุดจาไฟเราะ อย่าพูดแบบมะนาวไม่มีน้ำ
เพราะลูกค้าจะไม่ชอบใจแล้วไปซื้อของร้านอื่นหมด”

ถึงและเกศ ทำงานอยู่ในร้านนั้นด้วยความขยันหมั่นเพียร
จนหญิงเจ้าของร้านไว้วางใจ เมื่อทั้งสองได้เงิน ก็จะขออนุญาต
เจ้าของร้านนำเงินไปให้แม่เสมอ นับวันเจ้าของร้านก็มีความเมตตา
รักใคร่ไว้วางใจเด็กทั้งสองมากขึ้น

วันหนึ่งเกศวิ่งเข้ามาหาเจ้าของร้านบอกว่า “น้ำจ๊ะแหวน
ของน้ำหรือเปล่าฉันเห็นวางอยู่ที่ห้องน้ำจ๊ะ” “โซ่ตายจริงหายไป
ละแยะเลย ขอบใจนะจ๊ะ” หญิงเจ้าของร้านพูดด้วยความยินดี

“รู้ไหมว่าแหวนวงนี้ราคาหลายสตางค์ทีเดียว ขนาดซื้อไรรู้ได้เลยนะนี่ ขอบใจมาก หนูเป็นเด็กดีนะ พ่อแม่คงภูมิใจที่มีลูกอย่างหนู เออฉันจะออกไปข้างนอกนะ หนูช่วยกันดูแลร้านด้วย” เกศเดินยิ้มออกมาเล่าให้กึ่งฟัง กึ่งฟังแล้วก็คิดอยู่ในใจว่า “นี่ถ้าเรามีแหวนอย่างนั้นสักวง เราคงไม่ต้องมาเป็นลูกจ้างเขาแบบนี้”

ขณะนั้นมีลูกค้าคนหนึ่งเข้ามาสั่งซื้อของในร้านมากมาย กึ่งหยิบของใส่กล่องให้ พอลูกค้าส่งเงินให้ กึ่งนับแล้วก็รู้สึกตื่นเต้นมาก เพราะเป็นเงินจำนวนมากอย่างที่กึ่งไม่เคยเห็นมาก่อน กึ่งคิดในใจว่า “เอ ถ้าเราชักเงินส่วนหนึ่งไปเก็บซ่อนไว้ เราคงจะมีเงินเป็นของเราเองบ้าง” เมื่อกึ่งนำส่วนที่เหลือไปให้เจ้าของร้าน เจ้าของร้านนับเงินที่รับไว้ แต่ก็ไม่ได้ถามถึงของที่ขายไป และไม่ได้ตรวจสอบอีก ทั้งนี้เพราะไว้ใจกึ่งมาก ส่วนกึ่งก็คิดว่าเจ้าของร้านนี้เป็นคนไม่รอบคอบ ทำให้กึ่งได้ใจ ต่อมาจึงชักยอกเงินเจ้าของร้านอยู่เสมอ

วันหนึ่งเจ้าของร้านได้พบลูกค้าที่กึ่งชักยอกเงินในครั้งแรก ลูกค้าพูดว่า “แหวนวันนั้นฉันจ่ายของที่ร้านคุณพันกว่าบาทเชียวนะ แต่คุณไม่อยู่ ฉันเลยให้เงินเด็กที่ขายของหน้าร้านไว้” เจ้าของร้านรู้สึกอะใจว่าวันนั้นนับเงินที่กึ่งส่งให้ได้ไม่ถึงพันบาท คิดดำนิตัวเองว่าเป็นคนหละหลวมไม่รอบคอบ ไว้ใจลูกจ้างที่ไม่รู้จัก ห้วนอนปลายดินมากเกินไป ในตอนหลัง ๆ เมื่อกึ่งขายของได้เงินมาเท่าไร เจ้าของร้านจะตรวจสอบกับจำนวนของที่ขายไปเสมอ ๆ จนในที่สุดก็พบว่ากึ่งชักยอกเงินไปจริง ๆ เจ้าของร้าน

จึงคิดหาวิธีที่จะจับให้มันคันให้ตาย วันหนึ่งเจ้าของร้านจะออกไปข้างนอกจึงเก็บเงินส่วนที่ขายได้ทั้งหมดไว้ พอดีเห็นข้าวสารในกระสอบจนหมด จึงนำข้าวสารมาใส่ไว้อีก ๑๐ กิโลกรัม โดยที่กึ่งไม่ทันสังเกตเห็น วันนั้นคนมาซื้อข้าวสารหมด เมื่อกึ่งขายของโดยยักยอกเงินไว้จำนวนหนึ่ง เอาไปซ่อนไว้ในที่ซ่อนเช่นเคย

เมื่อเจ้าของร้านเห็นข้าวสารหมด ก็เรียกกึ่งมาหาพร้อมกับเทศแล้วถามกึ่งว่า “กึ่งหนูนับเงินจากลูกค้าตรวจสอบกับจำนวนของที่ขายไปหรือเปล่า” “นับถูกต้องทุกครั้งแหละค่ะ” กึ่งตอบ “แต่เงินหายไปเยอะนะ กึ่งเอาเงินที่ขาดหายไปบ้างหรือเปล่า” เจ้าของร้านซักต่อ กึ่งรู้สึกตกใจ แต่พยายามทำใจดีสู้เสียดตอบเสียงดังว่า “หนูเปล่านะคะ หนูไม่เคยเอาไปเลย” เจ้าของร้านเห็นกึ่งปฏิเสธอย่างผู้ร้ายใจแข็ง จึงบอกด้วยน้ำเสียงเย็นชาว่า “เอาอย่างนี้นะ เธอไม่ได้เอาไปก็ไม่ใช่ไร แต่ตอนนี้งานในร้านมีไม่มากแล้ว ฉันขอให้เธอพักงานสักระยะหนึ่งก่อนนะ เธอขนของกลับไปบ้านก่อนก็แล้วกัน เกศพยายามถามความจริงในขณะที่กึ่งเก็บข้าวของ กึ่งบอกความจริงกับเพื่อน และกล่าวว่า “ไม่เห็นเป็นไร ฉันเก็บเงินไว้ได้เยอะแล้ว ฉันจะไปลงทุนค้าขาย ฉันก็คงอยู่ได้หรอก เธอไม่ต้องห่วง” เกศรู้สึกเสียใจที่เพื่อนเป็นคนไม่ซื่อสัตย์ และไม่สำนึกว่าตนได้กระทำความผิด

ต่อมาเมื่อลูกค้าที่เคยซื้อของเสมอ ๆ ไม่เห็นกึ่งก็ถามถึงเจ้าของร้านก็เล่าให้ลูกค้าฟัง ลูกค้าจึงรู้ว่ากึ่งเป็นเด็กไม่ซื่อสัตย์ เมื่อกึ่งกลับมาอยู่บ้านไม่นาน เงินทองที่หาได้และยักยอกไว้ก็

ใช้จ่ายจนหมดสิ้น ความเป็นอยู่แร้นแค้นเข้า กิ่งจึงเข้าไปในเมือง
อีกครั้ง เพื่อหางานทำ ไปสมัครที่ใดก็ไม่มีใครรับ ทั้งนี้เพราะเขา
บอกเล่ากันทั่วตลาดว่ากิ่งเป็นเด็กไม่ซื่อสัตย์ เกรงว่าเมื่อรับเข้า
ทำงานแล้วกิ่งอาจจะทำความเดือดร้อนให้ตนภายหลัง ในที่สุด
กิ่งไม่ทราบว่าจะทำอย่างไรจึงต้องเดินทางกลับบ้านทนอยู่อย่าง
อดอยากต่อไป ส่วนเกศนั้นเจ้าของร้านรักใคร่เพราะเป็นเด็กดี
มีน้ำใจและซื่อสัตย์ ต่อมาเกศได้ออกมาขายของหน้าร้าน และ
ได้เงินเพิ่มขึ้นพอส่งไปให้พ่อแม่ได้ใช้สอย แม้เกศจะได้รับเงิน
จากลูกค้ามากมาย เกศก็ไม่เคยคิดจะยักยอกเพราะนึกถึงคำสอน
ของแม่อยู่ตลอดเวลาว่า คนที่ซื่อสัตย์สุจริตทำอะไรจะสำเร็จมี
เงินทองใช้สอย มีความสุขทั้งใจและกาย คนซื่อนั้นจะสามารถ
ประกอบอาชีพหรือทำางานใด ๆ ได้มั่นคงยั่งยืน เพราะผู้ที่
เกี่ยวข้องด้วย มีความเชื่อถือในความซื่อสัตย์ ชีวิตจะรุ่งเรืองไป
เรื่อย ๆ ส่วนคนไม่ซื่อสัตย์นั้นไม่สามารถปกปิดความชั่วอยู่ได้
ตลอดไป ไม่นานนักก็ต้องประสบกับความทุกข์ยาก เข้าทำนอง
ที่ว่า ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นานนั่นเอง

มือไม่พาย เอาเท้าราน้ำ

จ้อยเป็นลูกคนสุดท้องของพ่อแม่ อายุ ๘ ขวบ พี่ชายคนโต ชื่อจอม เรียนหนังสืออยู่ชั้นมัธยมศึกษาในเมือง ส่วนคนที่สอง และคนที่สามชื่อจ้อนและจอนกำลังเรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ ๖ และประถมปีที่ ๔ ของโรงเรียนวัดไถ่บ้าน

เนื่องจากเป็นลูกชายคนเล็ก พ่อแม่ตามใจมาก จ้อยจึงมักทำอะไรตามใจตัวเอง ไม่สนใจจะช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน และเวลาเห็นพี่ ๆ ช่วยพ่อแม่ทำงาน จ้อยชอบไปชวนเล่น จนพี่ ๆ พลอยทำงานไม่เสร็จไปด้วย

วันหนึ่งโรงเรียนหยุด พ่อแม่จะเข้าไปธุระในเมืองและจะเลยไปเยี่ยมจอมลูกชายคนโตซึ่งไปพักอยู่กับพระที่วัดในเมือง ระหว่างเรียนหนังสืออยู่ พ่อจึงบอกลูกชายทั้ง ๓ คนว่า

“วันนี้พ่อกับแม่จะไปธุระแล้วเลยไปเยี่ยมพี่จอมเขาด้วย จ้อนช่วยดูแลน้อง ๆ ให้ดี และช่วยกันชุดดินยกร่องแปลงปลูกผัก ๒ ร่องที่หลังบ้าน ตรงที่พ่อปักหลักกะขนาดแปลงไว้นะ อีก ๒ - ๓ วัน เราจะได้ปลูกผักสวนครัวกัน”

เด็ก ๆ รับคำพ่อ ก่อนจะออกจากบ้าน แม่ยังหันมากำชับ จ้อยว่า

“จ้อยอยู่บ้านกับพี่ ๆ ต้องไม่ขนโม้คือ ช่วยพี่เขาทำงานนะ”

“จ๊ะแม่” จ้อยรับคำอย่างแข็งขัน

เมื่อพ่อแม่ไปแล้ว จ้อนในฐานะพี่ใหญ่จึงชวนจอนและจ้อย

ช่วยกันขนจอบเสียมและพลั่วตักดินไปยังหลังบ้าน ซึ่งเป็นที่โล่งเรียบ พ่อตาหญ้าและใช้ไม้ปักเป็นแนวเขตทำแปลงปลูกผักไว้แล้ว จ๊อนบอกน้องว่า

“เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน พี่กับจอนจะช่วยกันเตรียมดิน จ๊อยช่วยเอาเสียมเสะดินเป็นแนวร่องแปลงผักตามแนวหลักที่พ่อปักไว้ แล้วสักครู่จ๊อยช่วยพูนดินขึ้นเป็นรูปแปลงด้วยนะ”

จ๊อยไม่อยากทำงานนี้เลย แต่ยังไม่กล้าปฏิเสธทันทีจึงนั่งอยู่เมื่อเห็นพี่ชายทั้งสองคนต่างถือจอบหันหลังให้คนลงมือพินดินอย่างแข็งขัน ก็จำต้องหิบบเสียมขึ้นมาทำตามที่จ๊อนสั่ง แต่ทำไปได้ชั่วครู่เดียว จ๊อยก็เบื่อหน่ายและคิดว่าน่าจะทำอะไรที่สนุกสนานกว่าการโกยดินอยู่อย่างนี้ จ๊อยหยุดยืนมองกองดินที่พี่ชายทั้งสองพินไว้ แวบเดียวก็คิดออก เขายิ้มอย่างนึกสนุก และลงมือทำตามที่คิดทันที

จ๊อนกับจอนตั้งหน้าพินดินจนเหงื่อออกโชมตัว เด็กทั้งสองรู้สึกเหนื่อยล้า แต่เขาก็ยังคงพินดินต่อไปจนจ๊อนเห็นว่าพินดินเป็นบริเวณกว้างพอ ทำแปลงผักได้ ๑ แปลง จึงชวนจ๊อนหยุดพักเหนื่อยและนึกถึงน้องชายคนเล็กขึ้นมาได้จึงหันกลับไปดู และได้เห็นภาพที่ทำให้จ๊อนและจอนแทบหมดแรงจะทำงานต่อ เพราะแทนที่น้องชายจะพูนดินให้สูงขึ้นเป็นแปลงตามที่ตกลงกันไว้ กลับเห็นภาพจ๊อยใช้พลั่ว ตักดินออกไปนอกบริเวณที่จะทำแปลง แล้วลงนั่งก่อเจดีย์ทราย มีกำแพงล้อมรอบ ประดิษฐ์ประคองทำป้อมที่แนวกำแพงด้วย

“จ้อย ทำไมถึงเหลวไหลอย่างนี้นะ” จอนร้องถามอย่างโกรธจัด

“ไม่เหลวไหลนะ สนุกจังเลยพี่จ้อน มาช่วยกันทำป๊อมนให้ครบทั้ง ๔ ทิศเถอะ จ้อยเพิ่งทำได้ด้านเดียวเท่านั้นเอง” จ้อยร้องตอบ

“ไม่เอา เลิกเดี๋ยวนี้นะ และรีบขนดินกลับเข้ามาไว้ที่เดิม ไม่งั้นพ่อกลับมาฟีจะบอกนะ”

“ฮิ นิดก็จะฟ้อง หน้อยก็จะฟ้อง อยากฟ้องก็ฟ้องไป จ้อยไม่ช่วยทำอะไรทั้งนั้นแหละ”

จ้อยตะเบ็งเสียงตอบ และสะบัดหน้าวิ่งหนีไปทางหน้าบ้านทันที ปล่อยให้พี่ชายทั้งสองคนบ่นอย่างโมโห และช่วยกันใช้พลั่วตักดินกลับเข้าไปถมในบริเวณแปลงตามเดิม เพราะมาเสียเวลากับการก่อเหตุของจ้อย จ้อนและจอนจำต้องเหนื่อยเพิ่มขึ้น และทำงานล่าช้ากว่าที่กะไว้ ครึ่งวันแรกเขาเพิ่งทำแปลงเสร็จไปแปลงเดียวเท่านั้น ยิ่งเที่ยงแดดยิ่งร้อนจัด ทำให้เด็กทั้งสองเหนื่อยและกระหายน้ำ จึงต้องหยุดงานเข้ามานั่งพักและหาอาหารกลางวันกินกัน

ในตอนบ่ายหลังจากพักหายเหนื่อยแล้ว จ้อนกังวลว่างานที่พ่อสั่งไว้ยังไม่เสร็จ จึงรีบออกไปทำต่อ จ้อยไม่สนใจแม้จ้อนจะเรียกให้ไปช่วยกัน จ้อนหมดปัญญาจะบังคับจ้อยได้ จึงทำงานกับจอนไปตามลำพัง งานเสร็จไปเพียงครึ่งเดียว พ่อแม่ก็กลับมาถึงบ้าน เสียงแม่ร้องเรียกลูกทั้งสามคน ทำให้จ้อนกับจอนรีบ

วางแผนจะไปหาแม่ จึงเห็นจ้อยกำลังรื้อค้นห่อของต่าง ๆ ที่
พ่อแม่ซื้อมาอยู่เป็นพัลวัน

“ใจลูก ทำงานที่พ่อมอบหมายเสร็จแล้วรึยัง” พ่อถามจ้อน

“ยังไม่เสร็จครับพ่อ” จ้อนตอบ “ผมกับจอนกำลังรีบทำอยู่”

“อ้าว แล้วจ้อยล่ะ พ่อมาถึงเห็นวิ่งเล่นอยู่หน้าบ้าน ไม่ได้
ช่วยพี่ ๆ เขาดอกรี”

“นอกจากไม่ช่วยแล้ว จ้อยยังแกล้งทำให้งานเสร็จช้าอีกครับ
พ่อ” จอนพูดขึ้นบ้าง

“ฮิ จีฟอง แกล้งอะไร จ้อยไม่ได้แกล้งสักหน่อย” จ้อย
เถียง

“ก็จ้อยขนดินออกไปก่อเจดีย์เล่นนะ ไม่เรียกว่าแกล้งฟรี”
จอนโต้

“พอ ๆ กันที อย่าเถียงกัน พ่อแม่มาถึงเหนื่อย ๆ ยังต้อง
มาฟังลูก ๆ ทะเลาะกันอีก จอนตักน้ำให้แม่กินหน่อยลูก ไหนจ้อน
เราเป็นพี่ใหญ่ เล่าไปซิ เรื่องมันเป็นอย่างไรกัน”

“พอพ่อกับแม่ไปแล้ว ผมก็ชวนจอนกับจ้อยให้ไปช่วยกัน
ขุดดินทำแปลง ผมกับจอนช่วยกันพินดิน ให้จ้อยเขาโกยดินที่
พินไว้แล้วพูนขึ้นเป็นแนวแปลง แต่จ้อยกลับขนดินออกไปก่อเป็น
เจดีย์เล่นครับแม่ ผมห้ามเขา บอกให้ขนดินกลับมาไว้ที่เดิม
จ้อยก็ไม่ยอมทำ วิ่งหนีไปเล่นอยู่หน้าบ้านอย่างที่พ่อแม่เห็นนั่น
แหละ”

“จ้อย มานี่”

พ่อเรียกจ้อยซึ่งกำลังค่อย ๆ เดินเลียงจะลงบันไดบ้านไป
จ้อยจึงต้องเดินก้มหน้ากลับมา ทрудตัวลงนั่งใกล้แม่

“จ้อยทำอย่างที่พี่จอนเขาบอกจริงหรือลูก” แม่ถามจ้อย
จ้อยนั่งก้มหน้าเหม็นปาก ไม่ตอบคำถาม

“จ้อยรู้ตัวหรือเปล่าว่าทำไมถูก พ่อสั่งให้ช่วยกันทำงาน
จ้อยก็ไม่ช่วยพี่เขาทำงาน เท่ากับขัดคำสั่งพ่อ และนอกจากไม่ช่วย
ผ่อนแรงพี่เขาแล้วจ้อยยังไปถ่วงให้พี่เขาทำงานหนักขึ้น เสรีจู้
กว่าที่ควรไปอีก อย่างนี้เข้าทำนองว่า มือไม่พาย แล้วยังเอาเท้า
ราน้ำ อีกนะ พ่อดูพร้อมทั้งมองหน้าลูกชายคนเล็ก

“จ้อยขณดินออกไปอย่างเดียวครับพ่อ ไม่ได้เอาเท้าราน้ำ
เลย จ้อยไม่ได้ตั้งใจจะแกล้งพี่จอนกับพี่จอนเลยครับ” จ้อยตอบ
เสียงเบา ๆ ตาแดงก่ำ

“โธ่เอ๊ยจ้อย พ่อไม่ได้ว่าจ้อยเอาเท้าราน้ำจริง ๆ คอกลูก
ที่พ่อว่ามือไม่พายเอาเท้าราน้ำนั้น พ่อเปรียบเทียบให้ฟัง การที่
จ้อยไม่ช่วยพี่เขาทำงานแล้วขณดินออกมาเล่นข้างนอกแปลงนั้น
ทำให้พี่เขาต้องเสียเวลามาขณดินกลับเข้าไป ต้องทำงานเพิ่มขึ้น
เปรียบเหมือนจ้อยกับพี่ ๆ นั่งเรือไปด้วยกัน จ้อยนั่งไปเฉย ๆ
ไม่ต้องช่วยเขาพายเรือ แล้วจ้อยยังยื่นเท้าออกไปราน้ำเล่น ทำให้
คนพายต้องออกแรงเพิ่มขึ้น และเรือแล่นช้ากว่าที่ควรเป็นต่างหาก
ละ เอาเถิดคราวนี้พ่อจะต้องทำโทษจ้อยบ้าง ให้จ้อยเป็นคนตักน้ำ
ไปรดแปลงที่พี่เขาทำไว้ให้ชุ่มชื้น อีก ๒ - ๓ วันจะได้ปลูกผักกัน
ตกลงไหมลูก”

“ได้ครับ จ้อยจะทำให้เสร็จเร็ว ๆ ครับพ่อ” จ้อยค่อยยิ้ม
ออก พลอยให้จ้อยกับจอห์นหัวเราะตามไปด้วย

ไม่เห็นน้ำตัดกระบอก ไม่เห็นกระรอกโก่งหน้าไม้

เด่นกำลังเล่นหยอดหลุมอยู่คนเดียวหน้าบ้าน เห็นพี่คมเดินผ่านประตูไปก็รีบวิ่งไปหาพี่คม ถามว่า “พี่คมจะไปไหนครับ” พี่คมบอกว่า “พ่อให้พี่เอาขนุนไปให้ป้าสร้อย พ่อตั้งใจจะเอาไปให้เอง แต่วันนี้พ่อไม่ค่อยสบาย เลยให้พี่ไปแทน” เด่นกำลังเหงาอยู่ทีเดียว เลยขอตามพี่คมไปบ้านป้าสร้อยด้วย

พี่คมห้ามเด่นว่า “อย่าไปเลยเด่น บ้านป้าสร้อยอยู่ไกล เด่นจะเดินไม่ไหว ตอนนี้จวนเที่ยงแล้ว ร้อนด้วย” เด่นบอกว่า “เด่นไม่กลัวเรื่องเดินไกล เด่นเคยตามพ่อไปไร่ลุงแวว เดินตั้งไกล เด่นก็ไม่บ่น พ่อยังมาชมว่าเด่นเดินเก่ง

พี่คมเห็นว่าเด่นอยากไปด้วยจริง ๆ จึงบอกว่า “เด่นไปถามแม่ก่อนซิว่าจะให้ไปไหม ถ้าแม่อนุญาตก็ไปได้” แม่กำลังซักผ้าอยู่หลังบ้าน เด่นบอกแม่ว่าอยากจะไปบ้านป้าสร้อยกับพี่คม แม่ก็ห้ามว่า “เด่นอย่าไปเลยลูก อยู่บ้านดีกว่า พี่คมไปธุระ เขาคงไม่อยากให้ลูกไปด้วยหรอก” แต่เด่นอ้อนวอนว่า “แม่ให้เด่นไปเถอะ พี่คมบอกว่าถ้าแม่อนุญาต เด่นก็ไปด้วยได้ ตอนนี้พี่คมก็ยืนรอเด่นอยู่” แม่เห็นเด่นอยากไปมากจึงพยักหน้าอนุญาตอย่างไม่เต็มใจนัก

เด่นหายเข้าไปในครัวพักใหญ่ พอกลับออกมาเขาหัวตะกร้ามายืนใน ครัว ในครัวมีห่อของอยู่ห่อหนึ่ง เด่นวิ่งปรือไปหาพี่คมบอกว่าแม่อนุญาตแล้ว พี่คมสงสัยที่เด่นถือตะกร้าไปด้วย เด่น

บอกกับพี่คมว่า เดี่ยวพี่คมจะรู้เอง พี่คมพาเดินเดินไปตามทางเล็ก ๆ มีคูน้ำสองข้างทาง เห็นดอกบัวบานสะพรั่งอยู่ในคู สีส้มพุดก็มี สีขาวก็มี ผีเสื้อตัวน้อยปีกเหลืองบินวนจากดอกนี้ไปดอกโน้น เดินหยิบก้อนดินข้างทางมาปาไปที่ผีเสื้อให้มันตกใจบินหนีไป พี่คมหันมาดุเด่นว่า “อย่าไปแกล้งมัน รีบ ๆ เดินเข้า” เด่นก็เลยโยนก้อนดินที่เหลือทิ้งไป

พี่คมเดินหน้าเด่นเดินตาม เดินวิ้งบ้างเดินบ้าง ระหว่างทางเด่นจะสอดสายสายตาเหมือนจะมองหาอะไรอย่างหนึ่ง นาน ๆ พี่คมก็ต้องหยุดรอเด่นเสียทีหนึ่ง ยิ่งเดินมาไกล ทางเดินก็ยิ่งแคบลง คูน้ำก็ไม่มีแล้ว มีแต่หญ้าขึ้นรกสองข้างทาง และมีต้นไผ่ขึ้นแน่นไปหมด

เด่นวิ่งตามพี่คมมาก ๆ ก็รู้สึกเหนื่อย ร้อน และคอแห้งด้วย พี่คมเดินไปข้างหน้าเรื่อย ๆ ไม่มีทีท่าว่าจะหยุด ในที่สุดเด่นต้องเรียกพี่คม “พี่คมครับเด่นหิวน้ำจัง” พี่คมชะงัก หันมาดุเด่น “เด่นหิวน้ำหรือ ทนเอาหนอยนะแถวนี้ไม่มีน้ำหรอก”

“พี่คมสงสัยที่เด่นหิวน้ำ หันมาบอกว่า ‘จนถึงแล้วละเด่น บ้านป่าสร้อยนี่พี่ไม่ค่อยได้มา แต่จำได้ว่ามีต้นมะขามใหญ่หน้าบ้าน โนนเห็นไหม ตรงดงไม้ข้างหน้านั้นแหละ คงจะเป็นบ้านป่าสร้อย’”

เด่นค่อยมีกำลังใจขึ้น รีบสาวเท้าตามพี่คมไป นึกในใจว่าบ้านป่าสร้อยช่างไกลจริง ๆ

ในที่สุดเด่นก็เห็นต้นมะขามใหญ่แผ่กิ่งก้านสาขาร่มครึ้ม

มีบ้านหลังหนึ่งอยู่ข้างหลัง พี่คมกับเด่นยังเดินไม่ทันจะถึงคันมะขาม
ดี ก็ได้ยินเสียงหมาเห่าขรม พี่คมรีบเรียกป้าสร้อย

“ป้าสร้อยครับ คมมาครับ”

ป้าสร้อยลงเรือนมา พอเห็นพี่คมกับเด่นก็ถามว่า “ไปไหน
กันมาละ” พี่คมส่งขุนให้ป้าสร้อย บอกว่า “พ่อให้เอาขุนมาให้
ครับ” ป้าสร้อยเรียกพี่คมกับเด่นให้ขึ้นบ้าน เรียกลูกสาวให้ตัด
น้ำฝนมาให้ดื่ม ช่างชื่นใจจริง ๆ เเด่นดื่มเสียหมดขันเลย

พี่คมกับเด่นกินข้าวกลางวันที่บ้านป้าสร้อย บ่าย ๆ จึงได้
กลับบ้าน

เด่นกลับถึงบ้านเมื่อบ่ายมากแล้ว แม่ถามว่า “เป็นอย่างไร
เด่น ไปเที่ยวบ้านป้าสร้อย สนุกไหม” “สนุกครับ” เด่นตอบ
“เด่นเตรียมพริกกับเกลือและตะกร้าไปด้วย คิดว่าถ้าพบมะม่วงหรือ
ลูกหว้าเด่นจะจิ้มเกลือกิน แล้วจะเก็บมาฝากแม่กับเพื่อน ๆ ข้าง
บ้านด้วย “แล้วเก็บมาหรือเปล่า” แม่ถาม

“ไม่มีสักอย่างเลยครับ” เด่นพูดเสียงอ่อย

แม่หัวเราะพูดว่า “นี่แหละเข้าตำราไม่เห็นน้ำตดกระบอก
ไม่เห็นกระรอกโก่งหน้าไม้”

“อะไรนะครับ แม่” เด่นถามย้ำเพราะฟังไม่เข้าใจ

แม่บอกว่า “ไม่เห็นน้ำตดกระบอก ไม่เห็นกระรอกโก่ง
หน้าไม้ ยังไม่รู้เลยว่าจะมีมะม่วงหรือลูกหว้า เตรียมตะกร้า เตรียม
ของไปใส่เสียแล้ว ก็เหมือนกับโบราณที่เขาเล่ากันว่าคนเข้า
ไปในป่า พอหิวน้ำก็ตดกระบอกไว้เตรียมใส่น้ำ ทั้งที่ยังไม่รู้ว่ามีน้ำ

ให้ใส่หรือเปล่า หรือบางคนเตรียมหน้าไม้ไปยิงกระรอก ยังไม่ทันเห็นกระรอกก็โก่งหน้าไม้ไว้อย่างนั้น ลำบากแยะเลย เพราะฉะนั้นคนโบราณท่านเปรียบเทียบคนที่ด่วนทำไปก่อน ยังไม่ทันมีอะไรให้แน่ใจ ยังไม่ถึงเวลาสมควรว่าเป็นคนที่ไม่ทันเห็นน้ำก็ตัดกระบอก ไม่ทันเห็นกระรอกก็โก่งหน้าไม้

พ่อขึ้นบันไดบ้านมาบอกเด่นว่า “เด่น เปี้ยกเขามีกระต่ายตั้ง ๒ ตัวเนาะลูก วันนี้พ่อไปบ้านลุงแปลกมา เห็นกระต่ายอยู่ในกรง ๒ ตัว ลุงแปลกบอกว่าเป็นของเปี้ยกทั้ง ๒ ตัว”

เด่นดีใจรีบไปหลังบ้าน จับเจ้าโด่งไก่อตัวโปรดออกจากกรง เอาไปขังไว้ในกรงเล็กข้างบันได แม่เดินตามมาดูอย่างสงสัย ถามว่า

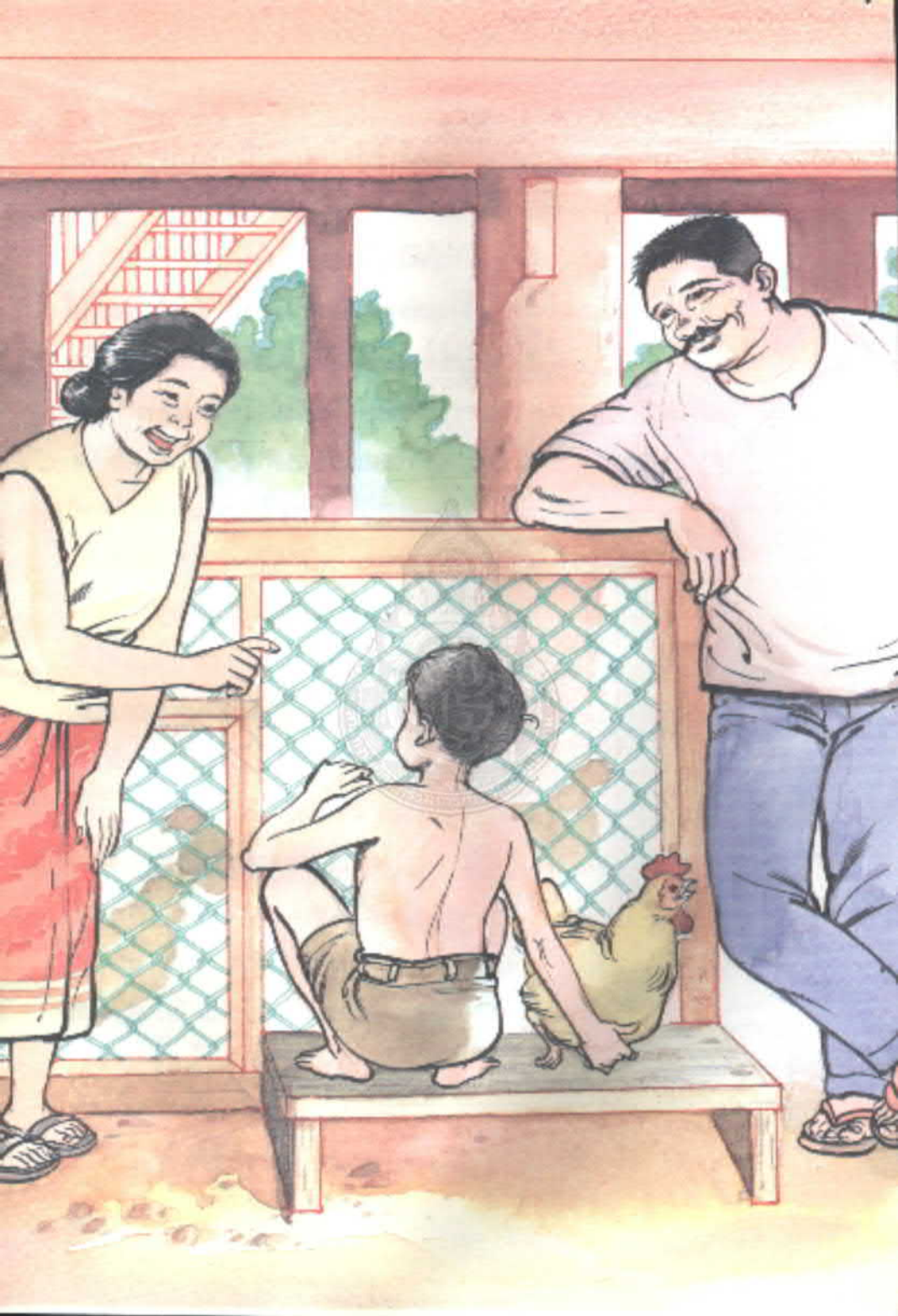
“เด่น เอาเจ้าโด่งไปขังไว้กรงเล็กทำไมล่ะลูก ให้มันอยู่กรงใหญ่ดีกว่า”

เด่นตอบว่า “เด่นจะเอากรงเจ้าโด่งไว้ใส่กระต่ายครับ ถ้าแม่ว่ากรงนี้เล็กไป เด่นจะขอให้พ่อทำกรงให้อีกกรงหนึ่ง

“เด่นเอากระต่ายมาจากไหนล่ะลูก พ่อไม่ได้พูดนี่นาว่า จะหากระต่ายมาให้ลูกเลี้ยงบ้าง”

“กระต่ายของเปี้ยกอย่างไรล่ะครับ เปี้ยกกับเด่นสัญญา กันว่าใครมีอะไรก็จะแบ่งกัน เปี้ยกมีกระต่ายตั้ง ๒ ตัว เขาต้องให้เด่นตัวหนึ่งแน่ ๆ”

แม่หัวเราะบอกว่า “ลูกแน่ใจหรือว่าเปี้ยกจะให้กระต่ายลูก เขายังไม่ได้บอกเลยว่าจะให้ ลูกรอให้เขาให้ก่อนซิจะ แล้วจึงค่อย ย้ายเจ้าโด่งออกจากกรง เมื่อแม่เพิ่งพูดถึงคนที่ไม่เห็นน้ำตัด

กระบอก ไม่เห็นกระรอกโก่งหน้าไม้ ลูกก็เป็นคนประเภทนี้
เหมือนกันรู้ไหม”

เด่นงง ถามว่า “ทำไมล่ะครับแม่”

“ก็ลูกย้ายเข้าไต้งออกจากกรง ทั้ง ๆ ที่ยังไม่รู้แน่ว่าจะได้
กระต่ายมาใส่กรงเข้าไต้งหรือเปล่า ลูกก็เปรียบเหมือนคนที่ไม่เห็น
น้ำตดกระบอก ไม่เห็นกระรอกโก่งหน้าไม้ เข้าใจไหมลูก”

เด่นยิ้มอาย ๆ ตอบว่า “เข้าใจแล้วครับ”

เห็นช้างขี้ตามช้าง

ในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง มีผู้คนอาศัยอยู่ประมาณ ๒๐ หลังคาเรือน ที่ดินในหมู่บ้านนี้เป็นดินดี ปลูกพืชผลได้งอกงาม ผู้คนก็ล้วนแต่ขยันขันแข็ง หมู่บ้านนั้น จึงอยู่กันด้วยความผาสุก

ในหมู่บ้านนี้มีครอบครัว ๒ ครอบครัว เป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน ต่างช่วยเหลือกันและกันอยู่ตลอดเวลาทั้งในยามทุกข์และยามสุข ครอบครัวหนึ่ง มีนายอุดมเป็นหัวหน้าครอบครัว เขาเป็นคนขยัน ประหยัด มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภรรยาของเขาชื่อนางละเมียด คัดเย็บเสื้อผ้าใช้ได้เอง และเป็นคนที่รู้จักเก็บหอมรอมริบ ประกอบกับบิดามารดาของนายอุดม และนางละเมียดเป็นผู้ที่มีฐานะดีอยู่ก่อนแล้ว ครอบครัวของนายอุดมจึงนับว่าเป็นผู้ที่มิหลักฐานมั่นคง เขาเป็นผู้ที่ใจบุญจึงมักจะทำบุญตักบาตรเป็นประจำทุกวัน และให้ทานแก่ผู้ยากไร้อยู่เป็นเนืองนิตย์

ส่วนอีกครอบครัวหนึ่ง นายจันทร์เป็นหัวหน้าครอบครัว นางแจ่มภรรยาของเขาเป็นคนช่างสังเกต เธอมักจะสนใจทุกสิ่งทุกอย่างที่นางละเมียดทำ นางแจ่มสังเกตว่านางละเมียดมีเสื้อผ้าสวย ๆ ใส่ เมื่อมีโอกาสก็ลองคุยกับนางละเมียด นางละเมียดเล่าว่าเธอไปซื้อผ้ามาจากตลาด แล้วคัดเย็บเองนางแจ่มบอกว่าอยากตัดเสื้อผ้าเป็นบ้าง นางละเมียดจึงสอนให้ เมื่อนางแจ่มตัดเสื้อผ้าได้เองแล้วก็รู้สึกพอใจมาก ดีใจที่ได้ใส่เสื้อผ้าสวย ๆ และมักจะรับร่ำขอเงินจากนายจันทร์ไปซื้อผ้าที่ตลาดเสมอ จนนายจันทร์

พูดขึ้นในวันหนึ่งว่า

“นี่แม่แจ่มพี่เห็นเธอมีเสื้อผ้าเยอะเยอะไม่รู้จะตัดไปทำไมอีก มีเงินทองก็น่าจะเก็บไว้บ้าง”

“เก็บไว้ใครเขาจะรู้ว่าเรามีเงินล่ะ ถ้าเราใส่เสื้อผ้าดี ๆ คนเขาก็จะรู้ว่าเรามีเงิน ดูแม่ละเมียดชิ ใคร ๆ เขาก็เห็นว่าแกเป็นคนมั่งมีทั้งนั้น คนเขาก็ไม่นับหน้าถือตากันทั่ว” นางแจ่มแย้ง

นายจันทร์ค้านภรรยาว่า “ไม่จริงหรอกแม่แจ่ม เขาไม่ได้ไม่นับหน้าถือตากันที่มีเงินหรือใส่เสื้อผ้าดี ๆ เขานับถือที่ความดีจ๊ะ”

นางแจ่มไม่ตอบ แต่ก็ก้มหน้าเย็บเสื้อตัวใหม่ต่อไป นายจันทร์มองดูภรรยาอย่างไม่รู้พอใจนัก

ก่อนวันสงกรานต์ผู้คนในหมู่บ้านนั้นต่างก็เตรียมทำอาหารเพื่อจะไปทำบุญที่วัด นางแจ่มนั่งทำกับข้าวและขนมอย่างขะมักเขม้น นายจันทร์ช่วยค่าน้ำพริก นางแจ่มพูดกับสามีด้วยเสียงน้อยใจว่า

“พี่จันทร์ สงกรานต์นี้ไปวัด ฉันไม่มีทองติดตัวเลย ดูแล้วก็น่าสมเพชจังนะ”

“ฉันไม่เห็นจะน่าสมเพชตรงไหน ตรงข้าม ใส่ทองไปอาจจะเป็นอันตรายก็ได้” นายจันทร์ออกความเห็น

“ก็ฉันไปกับพี่ใครจะมาทำอะไรได้” นางแย้มและรบเร้าต่อไป “นะพี่นะ ชื้อทองให้ฉันสักสองสลึงเถอะ ฉันจะได้มีติดตัวกับเขาบ้าง ดูแต่แม่ละเมียดชิ แกใส่ทองเต็มตัวที่เดียว”

“ไปเอาอย่างเขาไม่ได้หรอก เขามั่งมีแต่เราน่ะมันมีบ้างไม่มีบ้าง สองสลึงก็เป็นพัน ๆ เซียนะ เงินที่เราเก็บไว้ก็หมดกัน”

นายจันทร์ปน

“หมดแล้วก็หาใหม่ได้นะ นะพีนะ ตั้งแต่แต่งงานกัน พี่ไม่เคยซื้ออะไรให้ฉันเลย” นางแหม่มพูดเสียงเกรือ

นายจันทร์นึกสงสารภรรยา ก็เลยไปเบิกเงินที่ฝากไว้ที่ธนาคารออมสิน มาซื้อทองให้ภรรยา นางแหม่มดีใจมาก วันสงกรานต์ นางแต่งตัวสวยพริ้งสวมสายสร้อยสมใจ นางสวมสายสร้อยทุกวัน แม้แต่ไปในสวนก็ไม่ยอมถอด นายจันทร์เห็นว่าได้ถอนเงินมามาก ก็เลยทำงานหนักขึ้นเพื่อจะได้เก็บเงินให้ได้เท่าจำนวนเดิม เมื่อได้เงินมาแล้วนางแหม่มก็อยากได้สายสร้อยข้อมือ ต่างหูอีก เมื่อ นายจันทร์ทนอ้อนวอนไม่ได้ก็ซื้อให้ และยังทำงานหนักขึ้นจน ล้มเจ็บลง เงินทองที่มีอยู่ก็ร่อยหรอไป

วันหนึ่งนางแหม่มออกไปซื้อยามาให้สามี นางไปตามลำพัง เมื่อเดินไปถึงทางเปลี่ยว มีผู้ร้าย ๒ คนออกมาจากพุ่มไม้ ใช้นิคมจี แล้วก็ปลดสร้อยคอ สร้อยข้อมือ ต่างหู และเอาเงินไปจนหมดสิ้น นางร้องไห้กลับมามัน ยากไม่ได้ มีหน้าซำ ทอที่มีอยู่ก็หมดไปด้วย นางเสียใจมาก เอาเงินที่มีเหลืออยู่เพียงเล็กน้อยไปซื้อยามาให้สามี นางปรนนิบัติสามีอยู่จนหายเป็นปกติ เริ่มรู้สึกตัวว่าเครื่องประดับที่ซื้อมาใส่เหล่านั้นเป็นของนอกกาย อาจจะสูญหายไปเมื่อใดก็ได้ นางจึงพูดกับสามีว่า “พี่จันทร์ฉันเสียใจจริง ๆ ที่ไปสนใจกับของนอกกายจนเกือบจะไม่มีเงินรักษาพี่ ถ้าพี่เป็นอะไรไปละ ฉันจะอยู่ได้อย่างไรคงลำบากมากทีเดียว ฉันไม่ควรเอาอย่างคนอื่นเขาเลย เห็นเขาทำอะไรก็อยากทำตามบ้าง ทั้ง ๆ ที่เราไม่มี

เงินมากนัก” แต่อย่าไปพูดถึงมันอีกเลยนะพี่ เรามาตั้งหน้าทำมา
หากินกันใหม่ แล้วก็เป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องไปตามอย่างใคร
ดีกว่านะพี่” นางแจ่มพูดอย่างจริงจัง “ดีเหมือนกันแม่แจ่มเป็น
ตัวของเราเองนี่แหละดีที่สุด” นายจันทร์กล่าวอย่างเห็นด้วยกับ
ข้อคิดของภรรยา

วิหยาถลอมคอก

ครอบคร้วเล็ก ๆ ในชนบทแห่งหนึ่ง มีนายบุญเป็นหัวหน้าครอบคร้ว ภรรยาเขาชื่อนางสนธิ ทั้งสองมีบุตรชายคนเดียวชื่อบุญสนธิ อายุ ๑๒ ขวบ เรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ ๕ ของโรงเรียนประจำตำบลนั้น บุญสนธิเป็นเด็กฉลาด เรียนดี แต่มีนิสัยเสียบางประการ คือ เป็นคนชอบผัดวันประกันพรุ่ง ไม่ว่าจะป็นงานบ้านที่พ่อแม่มอบให้ทำหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนมอบให้ทำ เขามักบอกตัวเองว่า “เดี๋ยวก่อน” เสมอ ๆ จนติดเป็นนิสัย

เนื่องจากเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ บุญสนธิจึงเป็นเด็กที่มีทุกอย่างพร้อม ทั้งอุปกรณ์การเรียน อาหารการกิน ของเล่น สิ่งประกอบเหล่านี้ช่วยให้บุญสนธิมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมาโดยตลอด แต่บุญสนธิก็ไม่ค่อยรบกวนขอเงินทองจากพ่อแม่ไปซื้อสิ่งของต่าง ๆ ปอยนัก เขามักพอใจของเล่น หรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ตนประดิษฐ์ขึ้นได้เอง หรือตามที่พ่อแม่จัดหาให้เท่านั้น

วันหนึ่งบุญสนธิกลับมาจากโรงเรียน แทนที่จะรีบเปลี่ยนเสื้อผ้าหรือกินขนมบ้าง ผลไม้บ้างที่มารดามักเตรียมไว้ให้เป็นประจำ เขากลับเดินไปหานางสนธิที่กำลังรดน้ำผักสวนครัวอยู่หลังบ้าน และเร่งร่ำมารดาให้รีบกลับเข้ามาในบ้าน เขากางสมุดแจ้งผลการเรียนประจำภาคขึ้นให้มารดาดู ว่าเขามีคะแนนเป็นที่หนึ่งในชั้นเรียน และเป็นที่หนึ่งของนักเรียนระดับประถมปีที่ ๕ ซึ่งมีอยู่ถึง ๒ ห้องเรียนด้วย และบุญสนธิได้เล่าเสริมให้มารดาฟังว่า

ผลการสอบครั้งนี้ทำให้ทางโรงเรียนประกาศว่าเขาเป็นนักเรียน
ตัวอย่างในด้านการเรียน และทางโรงเรียนได้มอบปากกาหมึกซึม
อย่างดีด้ามหนึ่งให้เขา โดยสลักข้อความว่า “รางวัลคะแนน
ยอดเยี่ยม” ไว้ที่ด้ามปากกาด้วย บุญสนิทได้นำปากกาออกมา
อวดมารดาด้วยความภาคภูมิใจ

นางสนิทได้เล่าข่าวดีของลูกชายให้สามีฟังตอนนั่งล้อมวง
กินข้าวเย็นกัน ๓ คน พ่อ แม่ ลูก นายบุญได้กล่าวชมเชยลูกชาย
พร้อมทั้งเตือนสติว่า

“พ่อกับแม่ดีใจมากที่ลูกเรียนอยู่ในระดับดี ขอให้ลูกมีความ
ขยันหมั่นเพียรต่อไป เพื่อรักษาตำแหน่งที่ดีงามนี้ไว้ และพ่อจะ
เตือนลูกว่า ลูกนะอะไร ๆ ก็ดีแล้ว แต่เสียที่เป็นคนชอบผัดวัน
ประกันพรุ่งเสมอ ถ้าลูกยังคงประพฤติดังเช่นนี้ต่อไป วันหนึ่ง
ลูกจะต้องเสียใจ และได้รับผลเสียหายจากนิสัยนี้แน่นอน พ่อจึง
ขอให้ลูกสังวรและปรับปรุงตัวเสียใหม่ด้วย”

“ครับพ่อ” บุญสนิทรับคำเสียงอ่อย ๆ “ผมจะพยายาม
ปรับปรุงตัวเอง”

“ดีแล้วลูก” นางสนิทเสริมขึ้นพลางยิ้ม “แม่หวังว่าต่อไป
คงจะไม่ได้ยินคำว่า “เดี๋ยวก่อน” จากลูกอีกนะ”

คืนนั้นบุญสนิทใช้ปากกาด้ามใหม่ทำการบ้าน และเมื่อทำ
เสร็จแล้ว เขายังคงนั่งดูบทกล่าปากกาดูอย่างชื่นชม ตัวอักษรที่
สลักไว้ที่ด้ามปากกาเด่นชัดทั้งในสายตาและอยู่ในความทรงจำ
ของเขา ขณะที่เก็บอุปกรณ์เครื่องเขียนลงกระเป๋า บุญสนิทจะรัก

เพราะเขานึกได้ว่าที่กั้นกระเป่าหีบชั้นในมีรอยร้าวโหว่อยู่ เขาตั้งใจว่าจะแวะไปให้ร้านเย็บหนังในตลาดซ่อมให้มาหลายวันแล้ว แต่ก็มิเหตุให้ต้องผัดผ่อนมาเรื่อย ๆ ดังนั้นบุญสนิทจึงเอาปากกาฉีดยาใหม่ใส่ลงไปในห้องอีกชั้นหนึ่งของกระเป่านักเรียนแทน แล้วปิดกระเป่าอย่างระวัง

สอง - สามวันต่อมา ปรากฏว่าถึงเวลาเรียนศิลปศึกษา บุญสนิทหาดินสอคำสองแท่งของเขาไม่พบ ทั้ง ๆ ที่เขาจำได้ว่าหยิบใส่กระเป่ามาจากบ้านแน่นอน หลังจากทบทวนดู เขาเชื่อว่าเขาคงเผลอใส่ดินสอไว้ในหีบกระเป่าชั้นที่กั้นร้าวเป็นแน่ ดินสอคงตกหายเสียระหว่างเดินทางมาโรงเรียน ทำให้บุญสนิทคิดว่าเย็นนี้เขาจะต้องแวะไปเย็บกั้นกระเป่านักเรียนที่ตลาดก่อนกลับบ้านแน่ ๆ

แต่พอถึงเวลาเลิกเรียน เพื่อน ๆ ก็บอกบุญสนิทว่าวันนี้ชั้นเรียนของเขาจะแข่งแชร์บอลกับนักเรียนชั้นประถมปีที่ ๕ อีกห้องหนึ่ง และชวนให้บุญสนิทไปดูการแข่งขันด้วยกัน ทำให้บุญสนิทเปลี่ยนความตั้งใจเดิม คิดว่าพรุ่งนี้ค่อยไปเย็บกระเป่าก็ทัน ผลการแข่งขันก็พาวันนี้ นักเรียนในชั้นเรียนของบุญสนิทชนะคู่แข่ง ทำให้ทุกคนในชั้นเรียนดีใจกันมาก

จากวันนั้นต่อมาอีกทั้งสัปดาห์ บุญสนิทก็ยังไม่ได้ไปเย็บกระเป่า เพราะมีรายการต่าง ๆ ที่อ้างได้ว่าสำคัญกว่าการไปเย็บกระเป่า เช่น ไปดูลูกกระต่ายออกใหม่ที่บ้านการโรงใกล้เคียงโรงเรียนกับเพื่อน ๆ บ้าง อาสาสมัครมกล้วนจะออกมาทำให้เดินทางกลับบ้านลำบากบ้าง และบางครั้งก็เดินทางกลับบ้านมาครึ่งทางแล้วจึงนึก

ได้ว่าลิ้มไปเย็บกระเป๋าบ้าง จนกระทั่งถึงเย็นวันศุกร์ เมื่อบุญสนิทกลับมาถึงบ้าน อาบน้ำ และกินผลไม้เล็กน้อยประทังหิวแล้ว เขาได้หยิบกระเป๋านักเรียนมาเปิด หยิบงานการบ้านที่ครูกำหนดให้ส่งในวันจันทร์มาทำ แต่บุญสนิทหาปากกาตัวใหม่เท่าไรก็ไม่พบ เขาใจหายวูบ แต่ก็ยังปลอบใจตัวเองโดยการเทหนังสือ สมุด และเครื่องใช้ในการเรียนต่าง ๆ ออกจากกระเป๋าจนหมดทุกอย่าง เพื่อให้แน่ใจว่าปากกาไม่ได้ติดค้างอยู่ที่มุมใดมุมหนึ่งของกระเป๋า แต่บุญสนิทก็ต้องผิดหวังที่ไม่พบปากกา เขานึกทบทวนดูและแน่ใจว่าเขาหยิบของทุกอย่างจากโต๊ะเรียนใส่กระเป๋ากลับบ้าน โดยเฉพาะปากกาเขายังใช้กระดานเช็ดมือเช็ดรอยเปื้อนสีที่ค้างออกก่อนเก็บใส่กระเป๋าด้วยซ้ำไป ฉะนั้นมีอยู่ทางเดียวคือ เขาเผอเรอใส่ปากกาลงในหลืบชั้นในที่ก้นกระเป๋ารั่ว ปากกาคงหล่นหายระหว่างเขาเดินทางกลับบ้าน บุญสนิทเสียใจและเสียค่ายปากกา มาก ถึงกับวิ่งไปขออนุญาตแม่เดินทางย้อนกลับไปโรงเรียน เขาค่อย ๆ เดินพลางก้มหน้าสอดสายสายตาหาปากกาไปตลอดทาง แต่ก็ไม่พบ บุญสนิทกลับมาถึงบ้านเมื่อค่ำแล้ว เขาเดินหน้าซีดเข้ามาหาพ่อแม่ซึ่งรอฟังข่าวและรอกินข้าวกันอยู่ ท่าทางของลูกชายทำให้สองสามีภรรยานึกเดาเรื่องได้ถูกต้อง

“ไม่พบหรือลูก” นางสนิทถาม

“ครับแม่” บุญสนิทตอบเสียงสั้นเกรือ

“มากินข้าวปลาเสียก่อนแล้วค่อยคิดกัน” นายบุญด้บตแล้วเดินนำภรรยาและลูกชายเข้าไปในครัวด้านหลังบ้าน

วันนั้นบุญสนิทกินข้าวไม่ลง นอนหลับ ๆ ตื่น ๆ ถึงแม้พ่อแม่จะไม่ได้ว่ากล่าวซ้ำเติม แต่เขาก็สำนึกได้ว่า การที่ปากกาหายไปในวันนี้เพราะนิสัยผัดวันเวลาของเขาโดยแท้ เขาละอายที่เคยรับปากเมื่อพ่อตักเตือนให้เขาเลิกนิสัยดังกล่าว และเขา รับปากว่าจะพยายามแก้ไขปรับปรุงตัว แต่เหตุการณ์ในวันนี้ แสดงชัดว่าเขาไม่ได้ใส่ใจปรับปรุงตัวเองขึ้นเลย บทเรียนครั้งนี้ร้ายแรงสำหรับเขามาก เพราะปากกาดำนี้ เป็นเครื่องหมายแห่งเกียรติคุณ เป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่งของเขา แต่เขาเองกลับเป็นผู้ทำให้สิ่งที่มีค่าที่สุดหายไ

รุ่งขึ้นเป็นวันเสาร์ ตอนกลางวันบุญสนิทขออนุญาตแม่ไปที่ตลาด และเมื่อกลับมาถึงบ้าน เขาก็นำกระเป๋านำไปให้ช่างเย็บหนังเย็บกันกระเป๋าสเสร็จแล้วมาให้แม่ดู นางสนิทพอใจและพูดกับลูกชายว่า

“ดีแล้วที่ลูกเอากระเป๋ามาเย็บเสียที่ เครื่องใช้ในการเรียนอย่างอื่น ๆ จะได้ไม่หล่นหายไปอีก แต่แม่ก็เสียใจที่ลูกมากระดือ-รือรันไปเย็บกระเป๋าเอาเมื่อปากกาของลูกหายไเสียแล้ว นับว่าสายเกินไป เข้าทำนองคํากล่าวที่ว่า “วัวหายล้อมคอก” คือปากกาที่ลูกทำหายมันไม่กลับมาเป็นของลูกอีกแล้ว แต่ก็เอาเถิดนะ สายไปดีกว่าไม่ทำเลยนะลูก”

“ครับแม่ ผมจะจำไว้ และต่อไปผมสัญญาว่าจะไม่ให้เกิดกรณี วัวหายล้อมคอก ขึ้นกับผมอีกเลยครับแม่” บุญสนิทเข้าไปกอดเอวแม่ไว้ นางสนิทลูบศีรษะลูกชายด้วยความเอ็นดู

ผู้เรียบเรียง

ผู้จัดทำภาพประกอบ

๑. นางสาวจิราพร เพียรชอบ
๒. นางสาวนพวรรณ พันธุมธา
๓. นางสาวศรียะ เพชรชัย
๔. นางสาวจิตติธรรมา สวัสดิ์ขันธ์

นายอิทธิพล รัชเวทย์

คณะบรรณาธิการ

นางสุภรณ์ สถาพงศ์
นางสาวพรเพ็ญ ปทุมศิริ
นางสุชาดา วัชวุฒิ
นายวิริยะ สิริสิงห
นายปณิชา ไชยะคำ
นายสมเจตน์ กาพดิษฐ์
นางสาวจำเริญ ไช้ไทย
นางสาวเพราพรรณ โกมลาลัย
นางสาวนิตยา สุธีรวุฒิ
นางสาววีณา อัครธรรม
นายประเทศ สุขสถิตย์
นางสาวกฤษณา รัตนวงศ์
นายสุระ คามพงษ์
นางสาวพรพิมลเพรา คงชนะ
นางสาวปราณี สีนรุสอาด
นางรัตนา ภาษาฤทธิ์
นางวัฒนา บุญเสนอ
นางวันเพ็ญ สุทธากาศ
นางสุกัญญา งามบรรจง
นางสาวยุพิน ธาษศรี

หัวหน้าบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการ

บรรณาธิการและเลขานุการ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มทักษะที่เป็น
เครื่องมือการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช
๒๕๒๑ เรื่อง ชุมนุมนิทานสอนใจ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ - ๔ ขึ้น
กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๒๕

พ.ร.ค.

(นายพจนอม แก้วกำเนิด)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

